

At: Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu
Corfforaethol

Dyddiad: 28 Chwefror 2019

Rhif Union: 01824706204

ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gyngorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL, DYDD MERCHER, 6 MAWRTH 2019** am **9.30 am** yn **YSTAFELL BWLLGOR 1A, NEUADD Y SIR, RUTHUN.**

Yn gywir iawn

G Williams

Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd

AGENDA

RHAN 1 – ESTYNNIR GWAHODDIAD I'R WASG AC AELODAU'R CYHOEDD FOD YN BRESENNOL YN Y RHAN YMA O'R CYFARFOD

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGANIADAU O FUDDIANT (Tudalennau 5 - 6)

Dylai'r Aelodau ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu ag unrhyw fater a nodwyd fel un i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYG

Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion bryg yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION (Tudalennau 7 - 14)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd ar 23 Ionawr 2019 (copi'n amgaeedig).

5 DIWEDDARIAD ARCHWILIO MEWNOL (Tudalennau 15 - 40)

Ystyried adroddiad gan y Prif Swyddog Mewnol (copi'n amgaeedig) yn rhoi gwybod i aelodau am gynnydd Archwilio Mewnol.

6 PROSES Y GYLLIDEB (Tudalennau 41 - 46)

Ystyried adroddiad gan Pennaeth Cyllid (copi'n amgaeedig) rhoi gwybod i'r Aelodau am hynt y gwaith o ddarparu'r gyllideb 2019/2020 a'r broses ar gyfer y blynyddoedd i ddod.

7 ARDYSTIO GRANTIAU A FFURFLENNI GRANT 2017/18 (Tudalennau 47 - 60)

Ystyried adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid (copi'n amgaeedig) sy'n rhoi crynodeb o ganlyniadau allweddol gwaith ardystio SAC ar grantiau a dychweliadau 2017/18 y Cyngor.

8 ADOLYGU RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL (Tudalennau 61 - 64)

Ystyried adroddiad gan y Prif Swyddog Mewnol (copi'n amgaeedig) yn cyflwyno'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol arfaethedig ar gyfer 2019-20 i adlewyrchu cylch gorchwyl y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a Chanllawiau Ymarferol Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar gyfer Pwyllgorau Archwilio.

9 ADRODDIAD STRATEGAETH BLYNYDDOL ARCHWILIO MEWNOL (Tudalennau 65 - 94)

Ystyried adroddiad gan y Prif Swyddog Mewnol (copi'n amgaeedig) Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno Siarter a Strategaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2019-20 i'r Pwyllgor.

10 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL (Tudalennau 95 - 98)

Ystyried rhaglen gwaith i'r dyfodol y pwyllgor (copi'n amgaeedig).

RHAN 2 - MATERION CYFRINACHOL

Dim

AELODAETH

Y Cynghorwyr

Mabon ap Gwynfor
Tony Flynn
Martyn Holland

Alan James
Barry Mellor
Joe Welch

Aelod Lleyg

Paul Whitham

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cod Ymddygiad Aelodau

DATGELU A CHOFRESTRU BUDDIANNAU

Rwyf i,
(enw)

*Aelod /Aelod cyfetholedig o
(*dileuer un)

Cyngor Sir Ddinbych

YN CADARNHAU fy mod wedi datgan buddiant ***personol / personol a sy'n rhagfarnu** nas datgelwyd eisoes yn ôl darpariaeth Rhan III cod ymddygiad y Cyngor Sir i Aelodau am y canlynol:-
(*dileuer un)

Dyddiad Datgelu:

Pwyllgor (nodwch):

Agenda eitem

Pwnc:

Natur y Buddiant:

(Gweler y nodyn isod)*

Llofnod

Dyddiad

Noder: Rhwch ddigon o fanylion os gwelwch yn dda, e.e. 'Fi yw perchennog y tir sy'n gyfagos i'r cais ar gyfer caniatâd cynllunio a wnaed gan Mr Jones', neu 'Mae fy ngŵr / ngwraig yn un o weithwyr y cwmni sydd wedi gwneud cais am gymorth ariannol'.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd yn Ystafell Bwllgor 1A, Neuadd Y Sir, Ruthun, Dydd Mercher, 23 Ionawr 2019 am 9.30 am.

YN BRESENNOL

Cynghorwyr Mabon ap Gwynfor, Tony Flynn, Alan James a Barry Mellor (Cadeirydd)

Roedd y Cynghorydd Hugh Evans, Arweinydd ac Aelod Arweiniol dros yr Economi a Llywodraethu Corfforaethol hefyd yn bresennol.

Roedd y Cynghorydd Julian Thompson- Hill, Aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol hefyd yn bresennol.

Roedd y Cynghorydd Bobby Feeley, Aelod Arweiniol dros Les ac Annibyniaeth hefyd yn bresennol.

Roedd Mark Young, Aelod Arweiniol dros Safonau Corfforaethol hefyd yn bresennol.

Yn Arsylwi – y Cynghorydd Graham Timms

HEFYD YN BRESENNOL

Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd (GW), Prif Swyddog Ariannol (RW), Prif Gyfrifydd (SG), Prif Archwilydd Mewnol (LL), Uwch Archwilydd (LH), Rheolwr Gweithrediadau Caffael a Chyfreithiol (HM), Rheolwr Cefnogi Busnes (EW) a Gweinyddwyr Pwyllgor (SJ a RTJ)

Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru - Gareth Evans a Matthew Edwards

1 YMDDIHEURIADAU

Cafwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorydd Martyn Holland a'r Cynghorydd Joe Welch.

Cafwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan yr Aelod Lleyg Paul Whitham

Cafwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan gynrychiolwyr Swyddfa Archwilio Cymru Derwyn Owen a Gwilym Bury.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Ni chafodd unrhyw gysylltiad ei ddatgan.

3 **MATERION BRYS**

Dim materion brys.

4 **COFNODION**

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd ar 21 Tachwedd 2018.

PENDERFYNWYD y dylid derbyn a chymeradwyo cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd ar 21 Tachwedd 2018 fel cofnod cywir.

Ar y pryd hwn, cytunwyd amrywio trefn y Rhaglen.

5 **ADRODDIAD BLYNYDDOL AM Y CYFANSODDIAD GAN GYNNWYS Y CYLCH GORCHWYL**

Cyflwynodd y Swyddog Monitro'r Adroddiad Blynyddol ar y Cyfansoddiad gan gynnwys y cylch gorchwyl (a ddsbarthwyd yn flaenorol) yn darparu adolygiad i aelodau o'i ddarpariaethau, yn arbennig, gweithredu cydbwysedd gwleidyddol i gyfansoddiad y Cabinet.

Cadarnhaodd MO fod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn rhan o'i gylch gorchwyl sydd ei angen i fonitro ac adolygu Cyfansoddiad y Cyngor. Roedd yr adroddiad a ddarparwyd i aelodau'n cyfeirio at ddiweddariadau i'w gwneud i'r Cyfansoddiad i ystyried penderfyniadau'r Cyngor a'r Cabinet ac unrhyw newidiadau a oedd wedi digwydd ers yr adolygiad diwethaf.

Amlygwyd fod y Cyngor wedi cytuno ar gynnig ar 23 Hydref 2018 i ofyn i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ystyried dewisiadau ar sut y gellid newid y Cyfansoddiad i ddileu'r gofyniad am gydbwysedd gwleidyddol yn y Cabinet ac adrodd ei gasgliadau i'r Cyngor Llawn ar 19 Chwefror 2019.

Tywysodd yr MO aelodau drwy Atodiad 4 yr adroddiad, a oedd yn amlygu'r newidiadau arfaethedig i'r cyfansoddiad.

Sylwodd aelodau bod adroddiad cwynion wedi ei gyflwyno'n rheolaidd i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad a derbyniwyd trosolwg flynyddol o'r weithdrefn gwyno.

Roedd aelodau'n cytuno y dylai'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol dderbyn adroddiad blynyddol yn monitro'r weithdrefn gwyno ac yn nodi unrhyw dueddiadau y gallai fod angen eu hystyried. Nodwyd y gellid cyfeirio unrhyw faterion yn codi o adroddiad o'r fath i Gadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu bennu a oedd angen unrhyw graffu pellach...

Cadarnhaodd Aelodau a'r Cadeirydd eu bod yn cytuno gyda'r diwygiadau arfaethedig.

Tywysodd yr MO aelodau drwy Atodiad 1 yr adroddiad, a oedd yn amlinellu ffurf a chyfansoddiad y Cabinet. Y model a fabwysiadwyd gan Sir Ddinbych ar hyn o bryd

oedd y 'model arweinydd cadarn' lle mae gan yr arweinydd yr awdurdod i benodi aelodau'r Cabinet.

Cadarnhawyd mai Cyngor Sir Ddinbych oedd yr unig awdurdod yng Nghymru lle'r oedd gofyniad i gael Cabinet gyda chydbwysedd gwleidyddol. Nid oes unrhyw ofyniad cyfreithiol ar y Cabinet i gynnal cydbwysedd gwleidyddol.

Yn dilyn trafodaeth fanwl, trafodwyd y pwyntiau canlynol mewn rhagor o fanylder:

- Roedd aelodau'n cytuno mai'r Model Arweinydd Cryf oedd y model mwyaf priodol i ethol aelodau'r Cabinet.
- Roedd pob plaid wleidyddol yn cyfrannu at y broses benderfynu.
Gwahoddwyd arsylwyr i sgwrsio a thrafod materion yn y Cabinet. Mynegodd Aelodau bryder mai Sir Ddinbych oedd yr unig awdurdod yng Nghymru i fod â'r gofyniad i gael cydbwysedd gwleidyddol.
- Cytunwyd fod y newid wedi bod er gwell.
Os cytunwyd ar y newid, byddai'n rhaid i'r canlyniad gynnig gwell canlyniadau i drigolion Sir Ddinbych.

Teimlai mwyafrif yr aelodau y byddai diddymu'r gofyniad am gydbwysedd gwleidyddol yn y Cabinet yn caniatáu cwrpas ehangach i'r unigolion benodi ar y Cabinet a chynnig rhagor o wybodaeth ac arbenigedd. Nododd aelodau fod rhan gan bawb mewn penderfyniadau.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am yr adroddiad manwl a'r gwaith a gyflwynwyd. Roedd aelodau'n gwerthfawrogi cymhlethdod y testun.

Cynigiodd Aelodau argymhell i'r Cyngor y dylid diddymu'r gofyniad am gydbwysedd gwleidyddol a pharhau â'r model Arweinydd Cryf a fabwysiadwyd. Pleidleisiodd yr Aelodau chymeradwywyd y cynnig. Felly;

PENDERFYNWYD bod aelodau'n

- Argymhell bod y Cyngor yn dileu Cydbwysedd Gwleidyddol yn y Cabinet ac yn mabwysiadu'r model "Arweinydd Cryf";*
- cytuno i'r newidiadau arfaethedig i'r Cyfansoddiad fel y nodir yn Atodiad 3 a 4 i'r adroddiad.*

6 STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS FLYNYDDOL

Cyflwynodd y Prif Swyddog Cyllid (CFO) Adroddiad y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Flynyddol (TMSS) (Atodiad 1 – cylchredwyd yn flaenorol) a oedd yn dangos sut y byddai'r Cyngor yn rheoli ei fuddsoddiadau a'i fenthycyca am y flwyddyn i ddod ac mae'n amlinellu'r Polisiâu y mae'r swyddogaeth Rheoli Trysorlys yn gweithredu oddi mewn iddynt.

Mae'r Adroddiad Diweddarau ar Reoli Trysorlys (atodiad 2) yn rhoi manylion am weithgareddau Rheoli Trysorlys y Cyngor yn ystod 2018/19.

Mae Cod Ymarfer Rheoli Trysorlysoedd y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ("Cod TM CIPFA") yn gorchymyn fod y Cyngor yn cymeradwyo'r TMSS a'r Dangosyddion Darbodus yn flynyddol. Mae gofyn i'r Pwyllgor Llywodraethu

Corfforaethol adolygu'r adroddiad hwn cyn y caiff ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 19 Chwefror 2019.

Codwyd y materion canlynol yn ystod trafodaethau -

- Rhoddwyd cadarnhad y byddai'r adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn yn dilyn argymhelliad yr aelodau.
- Nododd y CFO bod y Cyngor yn defnyddio Ymgynghorwyr Trysorlys Arlingtonclose Ltd.
Roedd y contract gyda'r asiantaeth ymgynghori wedi ei adnewyddu ym mis Ionawr 2019 am dair blynedd.
- Benthycodd Cyngor Sir Ddinbych arian at ddibenion cyfalaf yn unig.
Mae'r Cyngor wedi benthycu mwy o gyllid yn sgil datblygiadau diweddar yn y Sir.
- Roedd y gronfa Bensiynau yn gronfa ar wahân a oedd a'i threfniadau llywodraethu ei hun.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am yr adroddiad agored a chydabod y gwaith caled roedd yr adran gyllid wedi ei wneud yng nghanfyddiadau'r adroddiad.

PENDERFYNWYD fod y Pwyllgor yn nodi Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2018/19, a'r dangosyddion Darbodus o 2019/20 i 2020/21. Mae'r Pwyllgor yn nodi'r Adroddiad Diweddar Rheoli Trysorlys ac yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les fel rhan o'i ystyriaethau.

7 CAU'R DATGANIAD CYFRIFON

Cyflwynodd y Prif Gyfrifydd yr adroddiad (a gylchredwyd yn flaenorol) a oedd yn rhoi crynodeb o'r gwaith oedd angen yn ystod y broses o gau cyfrifon ar ddiwedd y flwyddyn ariannol a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar y cynnydd a wnaed tuag at gau cyfrifon yn gynnar yn ôl statud. Amlygodd yr adroddiad newid a gytunwyd arno yn y ffordd y mae'r Cyngor yn delio â gwallau ansylweddol a nodir yn ystod yr archwiliad a fydd yn effeithio ar adroddiad terfynol Swyddfa Archwilio Cymru i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.

Tywysodd CA yr aelodau drwy'r adroddiad, gan amlygu cynnig Llywodraeth Cymru i ddod â dyddiadau cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon yn eu blaen. Cadarnhawyd y sylwyd ar gynnydd y llynedd i gau'r Datganiad Cyfrifon yn gynharach na'r flwyddyn flaenorol. Rhoddodd y CA sicrwydd i aelodau fod y Cyngor yn gwneud cynnydd cadarnhaol wrth weithio tuag at derfynau amser cynharach ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Diolchodd y CA i gynrychiolwyr a swyddogion SAC am y gefnogaeth a gweithio i sicrhau fod cydymffurfiaid â'r terfyn amser cynharach wedi ei gyflawni. Cadarnhawyd fod perthynas waith gryf wedi ei sefydlu rhwng Swyddogion Sir Ddinbych a SAC ar gyfer gwaith cydlynol,

Adleisiodd y cynrychiolydd SAC y diweddariad gan y CA, gan ychwanegu fod cyfathrebu gyda'r Tîm Cyllid yn parhau'n dryloyw. Byddai cwblhau set o gyfrifon glan yn parhau i fod yn flaenoriaeth i'r Cyngor a SAC.

Codwyd y materion canlynol yn ystod trafodaethau -

- Rhoddwyd sicrwydd fod y terfynau amser hyd yma i gyd wedi eu cyflawni ac roedd gwaith i gwrdd â'r targed ar gyfer 18/19 ar y trywydd cywir.
- Roedd gwaith i drosglwyddo'r Datganiad Cyfrifon craidd o Ddogfen Word i Daenlen Excel wedi dechrau.

Teimlwyd y byddai hyn yn cyflymu'r broses o grynhoi yn y mis terfynol a helpu i ddileu gwallau teipio.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn yr adroddiad a nodi,

I. y cynnydd a wnaed tuag at gyflawni'r dyddiadau cau cynnar a fynnir gan Lywodraeth Cymru,

II. y newid dull o ran y ffordd mae'r Cyngor yn delio â nodi croniadau sydd wedi eu cytuno arnynt gyda SAC, sy'n cynnwys cyflwyno de-minimis o £1,000 ar gyfer croniadau gorfodol.

8 LLYTHYR ARCHWILIO BLYNYDDOL

Darparodd Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) lythyr gwybodaeth i Aelodau (dosbarthwyd yn flaenorol) yn rhoi manylion y llythyr Archwilio Blynyddol i Gyngor Sir Ddinbych 2018-2019.

Cadarnhaodd y cynrychiolydd SAC y byddai adroddiad ar ardystio hawliadau grantiau a ffurflenni yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol unwaith y byddent yn cael eu cwblhau.

PENDERFYNWYD, fod y pwyllgor yn derbyn ac yn nodi cynnwys llythyr SAC.

Ar y pwynt hwn (11:10 a.m.) roedd 10 munud o egwyl.

Ailddechreuodd y cyfarfod am 11.20 a.m.

9 DIWEDDARIAD ARCHWILIO MEWNOL

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol yr adroddiad (a ddosbarthwyd yn flaenorol) yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar gynnydd y Tîm Archwilio Mewnol o safbwynt darparu'r gwasanaeth, sicrwydd darparu, adolygiadau wedi eu cwblhau, perfformiad ac effeithiolrwydd wrth gyflawni gwelliant.

Roedd yr adroddiad yn rhoi gwybodaeth ar y gwaith a wnaed gan Archwilio Mewnol ers y cyfarfod pwyllgor diwethaf. Roedd yn caniatáu'r pwyllgor i fonitro perfformiad a chynnydd Archwilio Mewnol yn ogystal â rhoi crynodebau o adroddiadau Archwilio Mewnol.

Tywysodd y CIA aelodau drwy'r adroddiadau a oedd yn cynnig y wybodaeth ddiweddaraf hyd nes diwedd mis Rhagfyr 2018 ar -

- Adroddiadau archwilio mewnol a gyhoeddwyd yn ddiweddar h.y. Rheoli Risg, Caffael TG, Gwasanaeth Cofrestru ac Anghenion Dysgu Ychwanegol, Adennill a Lleoliadau Tu Allan i'r Sir;
- Cynnydd ar y gwaith Archwilio Mewnol hyd yma yn 2018-19;
- Cynnydd ar waith gwrth-dwyll gan gynnwys Tystysgrifau Cronfa'r Ysgol;
- Y wybodaeth ddiweddaraf ar berfformiad Archwilio Mewnol yn erbyn safonau a osodwyd; a
- Y wybodaeth ddiweddaraf ar gynnydd gyda Arfer Da CIPFA ar gyfer Pwyllgorau Archwilio.

Trafodwyd y materion canlynol yn fanylach –

- Anghenion Dysgu Ychwanegol, Adennill a Lleoliadau Tu Allan i'r Sir – Cadarnhaodd y CIA fod y gyllideb oedd ei hangen yn fater cenedlaethol. Roedd aelodau'r Cabinet wedi eu hysbysu am y sefyllfa bresennol ac roedd y risgiau wedi eu monitro'n dda hyd yma.
- Rheoli Risg – Nododd yr Aelodau'r gwaith oedd wedi ei wneud i wella Rheoli Risg yn y Cyngor. Amlygwyd fod rheoli risg wedi gweithio'n dda.
- Caffael TG – Cyfeiriodd y CIA at y materion a amlygwyd yn yr adroddiad. Cadarnhawyd fod gwaith wedi dechrau i fynd i'r afael â'r materion a godwyd yn yr archwiliad ac roedd gwaith ar y gweill i fynd i'r afael â materion oedd heb eu datrys.
- Cynnydd gyda Gwaith Atal Twyll – Cadarnhaodd y CIA bod swyddogion o'r adran archwilio wedi mynd ar gwrs sgiliau ymchwilio twyll. Nododd aelodau fod ffigyrau twyll wedi cynyddu. Cadarnhaodd y CIA fod gwaith gyda AD wedi parhau i sefydlu unrhyw dueddiadau. Roedd yn bwysig amlygu pwysigrwydd rhoi gwybod am achosion twyll. Roedd aelodau'n falch i nodi'r gwaith gan swyddogion i fynd i'r afael â thwyll.
- Tystysgrif Cronfa'r Ysgol – Roedd ceisiadau i Ysgolion am Dystysgrifau Cronfa'r Ysgol wedi symud yn eu blaen. Roedd y gwaith i gael pob tystysgrif ysgol yn parhau.

Diolchodd Aelodau i'r CIA a'r tîm oedolion am y gwaith parhaus. Teimlai Aelodau ei bod yn bwysig amlygu pwysigrwydd gweithio gyda Llywodraeth Cymru i fynd i'r afael â phryderon cenedlaethol ynghylch anghenion dysgu ychwanegol.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn yr adroddiad gyda diweddariad am yr adain archwilio mewnol, a nodi ei gynnwys.

10 ADRODDIAD DIWEDDARU - YR UNED GAFFAEL AR Y CYD

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol yr adroddiad (a ddisbarthwyd yn flaenorol). Roedd yr adroddiad yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar gynnydd wrth gyflwyno'r cam a gytunwyd arno yn ymwneud â'r adroddiad sicrwydd isel "Uned Gaffael ar y Cyd" a gyflwynwyd i'r Pwyllgor ym mis Mehefin 2018.

Tywysodd y Rheolwr Gweithrediadau Cyfreithiol (LPOM) a Chaffael yr aelodau drwy'r adroddiad. Rhoddodd yr LPOM y wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar bob gweithred

a godwyd fel rhan o'r archwiliad cychwynnol a phwysleisiodd y gwaith oedd wedi ei wneud i fynd i'r afael â'r pryderon a amlygwyd.

Cadarnhaodd y CIA fod Sir y Fflint wedi derbyn yr adroddiad. Roedd yr Archwiliad wedi bod yn adlewyrchiad ar berthynas waith ar y cyd ac roedd wedi bod yn hollbwysig i'r ddau awdurdod graffu ar y canfyddiadau. Pwysleisiodd y Swyddog Monitro'r gwaith oedd wedi ei sefydlu gan yr LPOM i wella'r safonau a mynd i'r afael â phryderon yr uned gaffael ar y cyd. Amlygwyd fod angen gwneud gwaith pellach i sicrhau fod gweithdrefnau cadarn. Hysbyswyd aelodau pa mor bwysig oedd hi fod y swyddogion yn deall y polisïau a gweithdrefnau yn ymwneud â chaffael.

Diolchodd y Cadeirydd i'r LPOM am yr esboniad tryloyw ac agored am y gwaith oedd wedi ei sefydlu i fynd i'r afael â'r pryderon a godwyd yn y lle cyntaf. Roedd aelodau'n falch i weld fod gwaith wedi dechrau i sefydlu ymagwedd gadarnhaol tuag at weithio ar y cyd â Sir y Fflint. Nodwyd fod yr adran archwilio mewnol wedi trefnu adolygiad dilynol a fyddai'n digwydd ym mis Mawrth. Cadarnhaodd y CIA y byddai canfyddiadau'r adolygiad a fyddai'n cael ei gynnal ym mis Mawrth yn cael eu cyflwyno i aelodau ar ôl y canfyddiadau.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad diweddar gan y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a nodi'r cynnwys.

11 ARCHWILIAD MEWNOL O'R GWASANAETH COFRESTRU

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol (CIA) yr adroddiad (a ddsbarthwyd yn flaenorol), yn rhoi manylion i aelodau ynghylch adroddiad yr Archwiliad Mewnol o'r Gwasanaeth Cofrestru a oedd wedi cael sgôr sicrwydd 'Isel'.

Tywysodd yr Aelod Arweiniol Safonau Corfforaethol, gyda'r Rheolwr Cyfreithiol a Chymorth Busnes, yr aelodau drwy'r adroddiad Archwilio.

Croesawodd yr Aelod Arweiniol yr adroddiad a chydnabu'r materion a godwyd ganddo. Nodwyd fod y cais am archwiliad wedi ei wneud gan yr adran i gynorthwyo swyddogion i wella'r gwasanaeth cofrestru a ddarparwyd gan y Sir. Hysbyswyd aelodau fod nifer o newidiadau wedi eu gwneud yn y gwasanaeth.

Dywedodd y Swyddog Monitro fod y materion a godwyd yn yr adolygiad o'r archwiliad wedi eu nodi a'u hadnabod gan yr adran er mwyn eu gwella. Roedd gwaith i wella'r gwasanaeth wedi dechrau cyn y cyfarfod uwchgyfeirio a nodwyd a oedd yn ddull cadarnhaol o adrodd canfyddiadau.

Canmolodd Aelodau'r gwaith i ddatblygu'r gwasanaeth cofrestru ac roeddent yn falch gyda'r symud i Neuadd y Dref y Rhyl at ddibenion cofrestru. Llongyfarchodd yr aelodau'r adran am y gwaith roeddynt wedi ei wneud i hyrwyddo gwasanaethau cofrestru'r awdurdod.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelod Arweiniol a Swyddogion am yr adroddiad tryloyw. Rhoddwyd canmoliaeth i'r cais am archwiliad a rhoddwyd cefnogaeth gan aelodau i wella'r gwasanaeth cofrestru. Cytunodd yr aelodau i fonitro'r cynllun gweithredu archwilio a gofynnodd i adroddiad diweddar gael ei roi i'r pwyllgor ym mis Medi 2019.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol;

I. Yn derbyn yr adroddiad ac yn nodi ei gynnwys a

II. Cynnwys diweddariad ar yr Uned Gaffael ar y Cyd yn y Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol ar gyfer mis Medi 2019.

12 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol (a ddsbarthwyd eisoes) i'w hystyried.

Cadarnhaodd y Pwyllgor Raglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, yn ddibynnol ar y diwygiadau canlynol:-

Mawrth 2019 -

- Adroddiad RIPA blynyddol.
Yn cynnwys adroddiad yr arolygiad.
- Adroddiad Strategaeth Flynyddol Archwilio Mewnol.

5 Mehefin 2019 -

- Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol
- Adroddiad diweddar ar yr Adroddiad Archwilio Mewnol Caffael

11 Medi 2018 –

- Adroddiad diweddar ar Adroddiad Archwilio Mewnol y Gwasanaeth Cofrestru

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cymeradwyo'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol.

Daeth y cyfarfod i ben am 12:35 p.m.

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	06 Mawrth 2019
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Awdur yr Adroddiad:	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Teitl:	Diweddariad Archwilio Mewnol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddariad i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar gynnydd diweddaraf Archwilio Mewnol o ran sut y mae'n darparu gwasanaeth, darparu sicrwydd, adolygiadau a gwblhawyd, perfformiad ac effeithiolrwydd mewn ysgogi gwelliant. Mae hefyd yn cynnwys y wybodaeth ddiweddaraf ar gynnydd gydag Arfer Da CIPFA ar gyfer Pwyllgorau Archwilio.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu gwybodaeth am y gwaith a wnaed gan yr Adain Archwilio Mewnol ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor. Mae'n galluogi'r Pwyllgor i fonitro perfformiad a chynnydd yr Adain Archwilio Mewnol yn ogystal â darparu crynodebau o adroddiadau'r Adain Archwilio Mewnol er mwyn i'r Pwyllgor dderbyn sicrwydd ar wasanaethau eraill y Cyngor a meysydd corfforaethol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Dylai'r Pwyllgor ystyried cynnwys yr adroddiad, asesu cynnydd a pherfformiad yr Adain Archwilio Mewnol a phenderfynu a oes angen unrhyw sicrwydd pellach ar adroddiadau archwilio.

Bod y Pwyllgor yn ystyried canlyniadau arolwg 2019 a sut y gellir cynnwys yr awgrymiadau gwella yn y Rhaglen Ddatblygu ar gyfer 2019/20.

4. Manylion yr adroddiad

Mae adroddiad Atodiad 1 yn rhoi diweddariad fel ag yr oedd ar ddiwedd Hydref 2018, yn ymwneud ag:

- Adroddiadau archwilio mewnol a gyflwynwyd yn ddiweddar h.y. Rhenti Tai a Grantiau Cludiant Cymru;
- Cynnydd gwaith Archwilio Mewnol hyd yma yn 2018-19;
- Cynnydd ar weithredu camau gweithredu y cytunwyd arnynt o brosiectau sicrwydd;
- Y wybodaeth ddiweddaraf ar berfformiad Archwilio Mewnol yn erbyn safonau a osodwyd; a
- Y wybodaeth ddiweddaraf ar gynnydd gydag Arfer Da CIPFA ar gyfer Pwyllgorau Archwilio.

Mae canlyniadau arolwg diweddar ar effeithiolrwydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol wedi'u crynhoi yn yr adroddiad o fewn adran Arfer Da CIPFA ar gyfer Pwyllgorau Archwilio. Mae'r crynodeb yn canolbwyntio ar yr ymatebion gyda'r lefelau

uchaf o anghytundeb neu ansicrwydd ynghylch y cwestiwn, a allai nodi bod potensial i wella. Cyfrifoldeb y Pwyllgor yw penderfynu pa gamau gweithredu sydd angen eu cynnwys yn y rhaglen ddatblygu gan ddefnyddio canlyniadau'r arolwg fel man cychwyn. Bydd adroddiad pellach yn nodi'r cynllun datblygu yn cael ei gyflwyno mewn cyfarfod yn y dyfodol.

Mae adroddiad Atodiad 2 yn darparu rhestr o gamau gweithredu archwilio mewnol sydd heb eu cwblhau ar 31 Ionawr 2019 ac wedi'u cofnodi ar verto (system rheoli perfformiad), ynghyd â'u statws a'r diweddariadau cynnydd gwasanaeth diweddaraf.

- 5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**
Nid oes angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r adroddiad hwn. Nid oes cyfraniad uniongyrchol at y Blaenoriaethau Corfforaethol, ond bydd rhai prosiectau yn y Cynllun yn adolygu meysydd Blaenoriaeth Corfforaethol ac yn darparu sicrwydd ar eu darpariaeth.
- 6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**
Amherthnasol – nid oes penderfyniad na chostau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.
- 7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?**
Amherthnasol - nid oes angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid mewn perthynas â'r adroddiad hwn.
- 8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?**
Dim angen.
- 9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**
Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol ynghlwm wrth yr adroddiad hwn.
- 10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**
Mae gwaith yr adain archwilio mewnol yn rhoi sicrwydd i'r cyngor mewn perthynas â digonolrwydd ac effeithiolrwydd y rheolaethau sydd ar waith i reoli a lliniaru risgiau.
- 11. Pŵer i wneud y Penderfyniad**
Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

Internal Audit Update

March 2019

Introduction

1. This report provides an update on Internal Audit's latest progress in terms of its service delivery, assurance provision, reviews completed, performance and effectiveness in driving improvement.
2. The report provides an update as at the end of January 2019 on:
 - Internal Audit reports recently issued:
 - Business Continuity & Emergency Planning
 - Progress on Internal Audit work to date in 2018–19;
 - Progress with improvement actions arising from 2018–19
 - Internal Audit performance standards.
 - CIPFA Practical Guidance for Audit Committees update

Internal Audit Reports Recently Issued

3. This section provides an overview of recent Internal Audit reports, including the overall Assurance Rating and the number of Risks/Issues raised in the report's action plan.

Business Continuity & Emergency Planning – November 2018

Medium Assurance	
4	Moderate risks/issues
0	Major risks/issues
0	Critical risks/issues

4. The Regional Emergency Planning Services was formed in 2014 by bringing together the six North Wales councils' emergency planning teams together to ensure a coordinated response to any major incidents in North Wales such as flooding, severe weather, power cuts, transport or industrial accidents. Flintshire County Council is the lead authority.
5. We conclude that there is suitable governance arrangements in place by way of a Corporate Business Continuity Group (CBCG), and a good working relationship between the Council and the Regional Emergency Planning Service with improved officer engagement and support.
6. The CBCG recently completed the annual review of the Service Business Continuity Plans (SBCP) with the exception of one service. The completed SBCP together with the lessons learned from the Caer Goch exercise (July 2017) and

the severe weather which disrupted travel during the winter of 2017 have been incorporated into the draft Corporate Business Continuity Plan.

7. Four moderate risk issues were raised which relate to:

- All Service Business Continuity Plans (SBCP) need to be completed prior to the Corporate Business Continuity Plan (CBCP) to ensure all risks identified by the individual services are included in the CBCP.
- Complete the actions arising from the test of the CBCP i.e. Caer Goch exercise (June 2017).
- Training for CBCG members on how to properly complete individual SBCP on the Resilience site to remove inconsistencies.
- CBCG members all need to have a nominated deputy to provide cover for each service should the main representative be unavailable.

Progress in Delivering the Internal Audit Assurance 2018-19

8. The following table shows a summary of Internal Audit's work to date for this year. This table will be added to during the year as more projects commence.
9. Where projects have been completed since 1 April 2018, the table provides assurance ratings and number of issues raised for the completed reviews.
10. The following projects have not yet commenced but are scheduled for the coming months:
- Housing Tenancy Fraud
 - SARTH (Single Access Route to Housing)

Tudalen 20

Internal Audit Assurance Plan Areas of Work	2018-19 Days to Date	Likely Outturn Days	Current Status of Work	Audit Assurance	No. of Critical Issues	No. of Major Issues	No. of Moderate Issues	Comments
2018-19 Projects								
Catering	34	34	Complete	Medium	0	0	2	
Risk Management	7	7	Complete	Medium	0	0	5	
Business Continuity Management	16	18	Complete	Medium				Nearing completion
Homelessness	9	9	On hold					On hold until Q2 2019-20 as internal service review underway.
Housing Rents	49	49	Complete	Medium	0	0	4	
AONB Grant Certification	2	2	Complete	N/a				

Internal Audit Assurance Plan Areas of Work	2018-19 Days to Date	Likely Outturn Days	Current Status of Work	Audit Assurance	No. of Critical Issues	No. of Major Issues	No. of Moderate Issues	Comments
Welsh Government Grant Certification: <ul style="list-style-type: none"> Pupil Deprivation Grant Education Improvement Grant 	12	12	Complete	N/a				
Section 106	44	45	Final	Low				Nearing completion
Welsh Transport Grant	14	14	Complete	Medium	0	0	3	
Single Access Route to Housing (SARTH)	1	10	Scoping					Matches from NFI exercise 2018-19 released. Due to commence shortly
Revenues and Benefits: <ul style="list-style-type: none"> Sundry Debtors Overpayments 	55	57	Complete	Medium				Nearing completion
School Governance	39	45	Draft					Fieldwork nearing completion
Grants Management	33	35	Draft					Fieldwork nearing completion
School Fund Management	20	25	Fieldwork					Nearing completion
Bridges and Structures	17	20	Draft					
Waste Management	2	10	Fieldwork					New Waste and recycling collection model

Internal Audit Assurance Plan Areas of Work	2018-19 Days to Date	Likely Outturn Days	Current Status of Work	Audit Assurance	No. of Critical Issues	No. of Major Issues	No. of Moderate Issues	Comments
Legal Services Collaboration	9	15	Fieldwork					
Programme and Project Management	13	20	Fieldwork					Focus on benefit realisation
Financial Services: <ul style="list-style-type: none"> Treasury Management Payroll Accounts Payable Cash Receipting 	20	40	Fieldwork					Due to commence in January 2019
Supported Budgets (Direct Payments)	6	20	Fieldwork					
General Data Protection Regulations	3	20	Scoping					Due to commence shortly
Cyber Security	11	15	Fieldwork					Due to commence shortly
Contract Management	2	15	Scoping					Joint review with Flintshire County Council. Due to commence shortly
Projects Brought Forward from 2017-18								
Procurement	7	7	Complete	Low	0	1	1	Joint audit with Flintshire County Council of the shared service.
Project Management	5	5	Complete	Medium	0	1	1	

Internal Audit Assurance Plan Areas of Work	2018-19 Days to Date	Likely Outturn Days	Current Status of Work	Audit Assurance	No. of Critical Issues	No. of Major Issues	No. of Moderate Issues	Comments
Learner Transport	24	24	Complete	Medium	0	0	5	
Health & Safety in Schools	10	10	Complete	Low	0	1	4	
Travel & Subsistence	1	1	Complete	Medium	0	1	3	
CCTV Partnership	1	1	Complete	Medium	0	0	3	
IT Procurement of Resources	17	18	Complete	Medium	0	1	3	
ALN & Inclusion / Recoupment & Out of County Placement / Special Education	54	55	Complete	Medium	0	1	2	
Pooled Budgets	2	5	Fieldwork					Nearing completion
Registrars	30	30	Complete	Low	0	2	2	
Court of protection	47	50	Draft					Additional work requested.
Fraud & Corruption Work								
National Fraud Initiative	23	40	Ongoing					Matches from 2018-19 exercise released, initial review underway
Housing Tenancy Fraud	5	10	Scoping					Matches from NFI exercise 2018-19 released. Review to commence shortly

Internal Audit Assurance Plan Areas of Work	2018-19 Days to Date	Likely Outturn Days	Current Status of Work	Audit Assurance	No. of Critical Issues	No. of Major Issues	No. of Moderate Issues	Comments
General fraud enquiries and counter fraud work	76	80	Ongoing					
Follow-up Reviews								
IA project follow-ups	24	30	Ongoing					Includes devising new follow up process
Management of follow-ups	21	30						
Other Areas of Work								
School Fund admin & audits	54	60	In progress					
Corporate Governance Framework	16	20	2017-18 complete					See separate report on progress to date with the improvement actions.
Corporate working groups	25	35	In progress					
Consultancy & corporate areas	40	45	In progress					
IA Support & Management								
Team Meetings / 1:1s	61	65						
Management	35	40						
Training & development	30	40						
Total Days	1026	1229						

Tudalen 24

Progress with Improvement Actions arising from Internal Audit Assurance Work 2018-19

11. Responsibility to resolve issues and manage agreed actions lies with management. The International Internal Audit Standards require internal audit to monitor what is happening to the results of audit engagements to ensure that actions have been implemented effectively or that management has accepted the risk of not taking action. The table below summarises progress as at the end of January 2019. The progress and current status of the actions showing as overdue is detailed in a separate Appendix report.

Service	Number of Actions Raised (includes actions from 2017/18)	Number of Actions Due	Actions Implemented Since April 2018	% Actions Completed to Date (of those that are due)	Actions Exceeding Original Due Date
Business Improvement & Modernisation	16	15	14	93%	1
Community Support Services	7	7	7	100%	0
Communications Customers & Marketing	3	3	3	100%	0
Education & Children's Services	16	13	6	46%	7
Facilities Assets & Housing	30	25	23	92%	2
Finance	18	15	8	53%	7
Highways & Environmental Services	12	12	8	67%	4

Legal, HR & Democratic Services	36	22	9	41%	14
Planning & Public Protection	10	7	3	43%	4
Total	148	119	81	68%	39

Internal Audit Performance Standards

12. Internal Audit measures its performance in two key areas:

- Follow-up audit work – Two measures to ensure that Internal Audit carries out its follow-up work promptly and that services implement agreed improvement actions.
- Customer Standards – A range of indicators to ensure that Internal Audit delivers a good service to its customers.

13. The table below shows Internal Audit’s performance to date for 2018/19.

Customer Service Standard	Target	Current Performance
Internal Audit will discuss, agree and send services the Internal Audit Project Scoping Document before it commences work.	100%	100%
At the conclusion of its work, Internal Audit will hold a closing meeting with all relevant people to discuss the outcome of its work, and then send services a draft report as soon as possible after that meeting.	Avg. Days (less than 10)	9.6
Internal Audit will issue a final audit report as soon as possible after agreeing the report and its action plan with services.	Avg. Days (less than 5)	2.8

Follow Up Action Plans & Service Improvement	Target	Current Performance
Using performance management system (Verto), Internal Audit will monitor and report on the % of agreed improvement actions that have been implemented by services to show that Internal Audit’s service is effective in helping to deliver improvement.	75%	68%

CIPFA Practical Guidance for Audit Committees – Update

14. An online survey was developed based on the CIPFA Guidance template for evaluating the effectiveness of the committee and this was circulated to members of the Committee, Lead Members and Lead Officers who have attended the Committee along with Wales Audit Office representatives. There were 22 responses in total, out of a possible 39 (56%), this included a response from 5 out of the 6 Corporate Governance Committee members. A summary of the responses which highlight areas where responders were in least agreement is captured below:

Question	Yes	Partly	No	Don't know
Does each member of the Corporate Governance Committee have sufficient understanding of the Council's priorities and statutory obligations?	6	5	5	7
Are arrangements in place to support the committee with briefings and training?	9	5	0	4
Has the committee obtained feedback on its performance from those interacting with the committee or relying on its work?	4	4	0	10
Do Elected Members (not just Corporate Governance Committee members) and officers understand that the Corporate Governance Committee has different roles and responsibilities to those of Scrutiny Committees?	10	8	0	0
Has the committee evaluated whether and how it is adding value to the organisation?	5	3	1	9
Does the committee have an action plan to improve any areas of weakness?	7	3	1	7
Suggestions for improvement:				
<ul style="list-style-type: none"> • “Could display a more robust level of challenge and questioning when dealing with governance failings/ weaknesses” • “Make it more visible, more information on what it does” 				

- “Unlike other scrutiny committees it is rare for non-committee members to attend. I believe it would be good for other Councillors to attend the occasional Corp Gov Committee meetings”

15. The North Wales Internal Audit Partnership has agreed to compare the results from each Council’s committee self-evaluation and effectiveness survey to explore the potential for coordinating committee members’ development with neighbouring councils e.g. through attendance at other Council’s equivalent meetings. The areas for improvement highlighted in the survey can be used to inform a development plan for the committee.
16. A review of the Committee’s forward work programme features as a separate agenda item. This provides a schedule for reports to Corporate Governance Committee meetings to ensure that the committee carries out its roles and responsibilities as set out in its terms of reference.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Internal Audit Actions Overdue as at 31 January 2019

Internal Audit Actions

General Information

Contributing Services	Business Improvement & Modernisation, Community Support Services, Customers, Communications and Marketing, Education & Children's Services, Facilities, Assets & Housing, Finance, Highways & Environmental Services, Legal, HR & Democratic Services, Planning & Public Protection
------------------------------	---

Business Improvement & Modernisation

General Information

Description	Internal Audit - Actions
Contributing Services	Business Improvement & Modernisation

Activities

IAABIM17a	D161721f - Risk of Fraud & Corruption: A corporate anti-fraud plan is to be developed initially. An annual review will then be completed to assess how effectively the council performs against the plan.	01/06/18	31/03/19
	CIA has developed an annual Counter Fraud Plan and proactive fraud reviews incorporate into the Audit Strategy. In addition, CIA capturing fraud referrals she is made aware of and good communication now in place with HR about referrals they are made aware of. Counter Fraud update to Corporate Governance quarterly as part of the Internal Audit Update. Annual Fraud Report to be produced and reported to CET and Corporate Governance before June 2019.		30/01/19

Education & Children's Services

General Information

Status	None
Contributing Services	Education & Children's Services

Activities

IAAECS02a	D131443F - Governance : Produce a checklist for new governors to ensure that all necessary checks, forms, and training are completed at the appropriate time.	01/12/14	30/04/18
The actions have been implemented. There is a planned review of the Governance in 2018-19, which we review the effectiveness of the controls in place from our previous review.			27/07/18
IAAECS03a	D131443F - Governance : Review existing Instruments of Government to ensure that they comply with current legislation and are signed off by the local authority.	01/01/15	31/12/18
New Governance regulations in Wales have not been finalised. This will impact on IOG therefore activity held until this is resolved			14/12/18
IAAECS04a	D131443F - Governance : Work with HR to develop an integrated system of recording/maintaining Criminal Records Bureau (CRB) / Disclosure and Barring Service (DBS) for governors	01/01/15	31/05/18
Work is progressing in the issue highlighted. There is a planned review of the Governance in 2018-19, which we assess the progress made in the actions raised from our previous review.			27/07/18
IAAECS09a	D151633F - IT & Information Management in Schools: Make schools aware of e-learning training that is available to them so that they can disseminate training more broadly to teachers and administrative staff.	01/09/16	31/05/18
All schools informed numerous times of the availability of the e learning and training session provided. Completion before end of November deadline will be monitored. At the deadline date 53% of school staff had completed the training. Further work needed to ensure schools improve this percentage.			14/12/18
IAAECS11a	D151633F - IT & Information Management in Schools: Review existing ICT Admin Contract with Gaia where supplier agreed to encrypt mobile devices and provide certification of data destruction as part of the original Invitation to Tender.	01/05/17	31/08/18
Original contract now extended up to the end of August 2019. Gaia will provide new encrypted replacement laptops as part of the extension. Gaia have stated that they will provide certification if data destruction is required			30/07/18
IAAECS15a	D171825f – Health & Safety in Schools: Create relevant questions relating to infection control plans and cleanliness for all schools to answer on the self-assessment tool 'School Management Review'	27/06/18	30/12/18
Infection Control audit created and completed. Awaiting regional approval to include it on the regional school management review tool. Expected date of completion Feb 2019			14/12/18
IAAECS16a	D171824f School Transport : Management of Additional Learning Needs (ALN) transport applications and managed transfers	01/06/18	31/12/18
A post for an Education Support Officer within the School Support Team is due to be advertised which is to be jointly funded by Education. As part of their role, they will be reviewing the Capita One system and assisting teams to utilise modules on the system that are currently not being used. ALN and managed transfers could form part of this review. Dependent on the outcome of the recruitment process it is anticipated that an action plan will be prepared by the end of September 2018 and delivery of this activity will depend on the priorities detailed in the action plan.			02/07/18

Facilities, Assets & Housing

General Information

Contributing Services	Facilities, Assets & Housing
-----------------------	------------------------------

Activities

	IAAFAH02a	D161740F -Housing Voids & Allocations: More robust monitoring of spend to be introduced to ensure that CPR limits are not exceeded use of Exemption Forms where appropriate. Longer term, a framework is being developed and will be in place later in 2017.	01/11/16	31/03/18
	Following review from Legal and Procurement in Q3, some of the terms of the contract have had to be revisited, and the pricing structure revised due to its complexity. All documentation is now complete and with Legal for final sign off. Proactis system has been updated and is ready to go live. Pending Legal approve the revised documents, the Framework will go live on Sell2Wales mid-February.			07/02/19
	IAAFAH19a	D181902f - Catering Services: Work with Head Teachers and School Business/Finance Managers to gain access to pupil records accordingly	11/09/18	31/12/18
	Following approval in principle from Headteachers during Q2, Cluster Business Finance Managers have approved Catering Services to access ParentPay for the Prestatyn, the Welsh and Denbigh & St.Asaph Clusters. Contact has been made with Cluster Business and Finance Managers for Llangollen, Ruthin and Rhyl to request access to ParentPay in these areas. It is anticipated this will progress during Q4.			07/02/19

Finance

General Information

Contributing Services Finance

Activities

IAAFIN02a	D161756f - Corporate Petty Cash Review: Review all bank accounts to identify any dormant accounts and close them, where necessary, and update all out of date petty cash signatories.	01/12/17	31/05/18
There is evidence that the dormant accounts have been closed. Some of the signatories are still incorrect.			27/03/18
IAAFIN03a	D171805f: CAD:Chief Internal Auditor, Head of Finance and Head of Legal, HR & Democratic Services to meet and review existing ASP Framework document, looking at the type of arrangements that it applies to and then the reporting frequency requirements	01/03/18	30/04/18
Meeting took place and agreed the reporting arrangement to comprise of an annual report of ASPs to Chairs and Vice Chairs for them to decide the appropriate committee to monitor. A larger piece of work is also required to assess existing ASPs, Partnership etc to ensure mechanism in place for scrutiny by the appropriate committee or level of management. A report will be produced for Corporate Governance Committee by the November meeting outlining the agreed mechanism			07/06/18
IAAFIN04a	D161756f - Corporate Petty Cash Review: The Senior Payments Officer will reconcile the bank accounts against the information held on the Accounts Payable System and amend the account names accordingly	31/12/17	31/05/18
Corporate bank accounts have been reconciled to the Accounts Payable system and account names amended accordingly. However, the school account names have not yet been reconciled. This is dependent on the information being sent through from the schools, as in agreed action below.			27/03/18
IAAFIN05a	D161756f - Corp PC: Changes have been identified within the Proactis system, which will provide consistency and enhanced control in processing of petty cash claims. These changes will feed into guidance documents and communicated to all petty cash users.	28/02/18	31/07/18
AP has completed their bit of this in terms of renaming the Creditor records. There are still further actions on the project that are being completed by Finance) and Audit. The date for the completion of the finance section of the guidance has been rolled on, a new completion date of July has been agreed			05/06/18
IAAFIN07a	D171806f - Revs & Bens: Internal Audit will carry out a review of debts under £25 to ensure that the current Financial Regs are being complied with now the new system is more embedded	01/09/17	30/06/18
Internal Audit have reviewed debts under £25 and found that a large number are issued for good reason. Several are annual payments and are carried forward from year to year. Services who are still issuing a significant volume of invoices under £25 have been contacted requesting them to review their processes in this respect. Work is continuing with the Business Support Manager to take this further.			07/06/18
IAAFIN14a	D171807F - Financial Systems 2017-18: - Re-circulate the existing guidance notes showing how VAT should be coded to all the users in Proactis	01/03/18	30/04/18
IAAFIN15a	D171807F - Financial systems 2017-18: Reviewed and amend Financial Regulations to reflect reality with regard to retrospective purchase orders	01/03/18	31/07/18

Highways & Environmental Services

General Information

Contributing Services Highways & Environmental Services

Activities

IAAHES01a	D171803f: Improving our roads priority. To deliver the annual capital highway maintenance programme. We will report progress in three categories; work completed, work not done due to third party issues and work not done due to issues within our control.	01/04/18	31/03/19
	77% of schemes done, 14% are either on site or in design / programmed. 9% of schemes have been deferred (6% for reasons beyond our control and 3% because site conditions have changed and we are no longer able to do the work as planned)		07/01/19
IAAHES05a	D171824f Learner Transport : Update the corporate contract register with all learner transport contracts	01/06/18	30/09/18
	We are currently in the process of updating the corporate contract register with all learner transport contracts		02/07/18
IAAHES10a	D171824f:Learner Transport: Income for the college element of the Learner Transport budget recharges	01/06/18	31/08/18
	At the time of the audit, Term 2 had not been invoiced as supplier claims were awaited (these are not paid until May). A meeting will be arranged with Education, Learner Transport and Finance to include further discussion on `on-account' invoicing at the beginning of the next academic year (to allow up-front charges to be applied based on the previous year's income).		02/07/18
IAAHES11a	D151627f: Fleet: business case for a new system will be developed (ICT procurement). Funding streams will be investigated to cover the purchase cost. If agreed, a new fleet management system will be implemented.	01/04/17	31/10/18
	We are currently going through submitted tenders and will be awarding a new contract in the coming quarter.		30/01/19

Legal, HR & Democratic Services

General Information

Contributing Services Legal, HR & Democratic Services

IAALHRD07a	D171801f - Corporate Document Retention - HR to ensure that documents are disposed of in line with the corporate document retention schedule - ITrent	01/01/18	31/03/19
	This has been halted pending legal advice on retention of files for reference purposes specifically for rolls that work with children and vulnerable adults		14/02/19
IAALHRD09a	D171815f - Travel & Subsistence: Send a DVLA form to all employees who have claimed mileage within the last 12 months.	01/04/18	31/03/19
	We are currently working on a report for SLT on a proposal for Grey Fleet Checks so that we can have a definitive position on what is required.		14/02/19
IAALHRD10a	D171815f - Travel & Subsistence: Check the declaration on Proactis to ensure that it complies with the requirements of the policy.	01/04/18	31/03/19
	We are currently working on a report for SLT on a proposal for Grey Fleet Checks so that we can have a definitive position on what is required.		14/02/19
IAALHRD11a	D171815f - Travel & Subsistence: Add a separate declaration relating to the completion of the DVLA form in the last 12 months	01/04/18	31/03/19
	We are currently working on a report for SLT on a proposal for Grey Fleet Checks so that we can have a definitive position on what is required.		14/02/19
IAALHRD12a	D171815f - Travel & Subsistence: Check the capability of Proactis to see whether it can store information regarding the date the DVLA form was completed	01/04/18	31/03/19
	We are currently working on a report for SLT on a proposal for Grey Fleet Checks so that we can have a definitive position on what is required.		14/02/19
IAALHRD13a	D171815f - Travel & Subsistence: Incorporate a process for the monitoring of the return of completed DVLA forms and ensure forms received are checked within 48 working hours of being received by the Council.	01/04/18	31/03/19
	We are currently working on a report for SLT on a proposal for Grey Fleet Checks so that we can have a definitive position on what is required.		14/02/19
IAALHRD14a	D171815f - Travel & Subsistence: Update the Travel and Subsistence Policy to reflect the changes in the process for claiming mileage.	01/04/18	31/03/19
	We are currently working on a report for SLT on a proposal for Grey Fleet Checks so that we can have a definitive position on what is required.		14/02/19
IAALHRD15a	D171815f - Travel & Subsistence: To provide a link to the revised policy to the Proactis Team, who will create a link on the P2P Expenses module to the "Travel and Subsistence" policy on the intranet.	01/04/18	31/03/19
	This had been put on hold whilst the revised policy was being completed. It can now progress with a revised date of 31/3/19		11/10/18
IAALHRD16a	D171814 - Joint Procurement: Provide regular updates to Corporate Governance, Audit and Scrutiny and an annual report to Cabinet	01/06/18	31/03/19
	Ongoing, next report to Corporate Governance January 23		15/01/19
IAALHRD19a	D171814f-Joint Procurement: Review contract procedure rules relating to extensions, variations and direct awards to ensure markets are regularly tested and the most competitive price obtained (and remind staff of good practice in relation to these)	01/06/18	31/10/18
	Been redrafted and currently subject to officer review.		15/01/19
IAALHRD23a	D171807F - Financial Services 2017-18: Review and amend the disclaimer allowing staff to opt out of information sharing in line with General Data Protection Regulation.	01/03/18	31/05/18
IAALHRD24a	D171810f - Settlement Agreements - Our review identified some settlement agreement payments where at least one of the required signatories was absent. This control is vital to make sure that key persons are consulted and provide a record that they approved the payment.	25/01/18	31/03/18
IAALHRD25a	D171810f - Settlement Agreements - Inconsistencies in the general housekeeping and document retention of settlement agreement case information could result in the loss of key documentation. This could harm	25/01/18	25/01/18

		any case brought against the Council, leading to potential increased costs and damages		
	IAALHRD36a	Registration Service to consider options with regards to the telephone answer message to improve the customer experience and consider GDPR implications (IAA ref 4.6)	01/12/18	31/12/18

Planning & Public Protection

General Information

Contributing Services | Planning & Public Protection

Activities

IAAPPP04a	D171817f - CCTV Partnership: The draft Service Level Agreement (SLA) between the Partnership Board and Cheshire West and Chester Council (CWAC) does not include any performance targets that CWAC can be measured against.	01/04/18	31/07/18
	North Wales Police, DCC and Cheshire West and Chester are working on developing a set of performance measures which will be reported to every Board meeting. Draft measures have been suggested and are to be agreed by all partners. I will update you once this has been agreed by the Board.		06/11/18
IAAPPP05a	D151630f-Housing Enforcement: Modernisation of the payment process for Houses in Multiple Occupancy licences.	01/04/18	31/03/19
	Website is continuing to be re-developed which includes the method of payment for licensing fees.		21/01/19
IAAPPP07a	Welsh Transport Grants (D181905f) - Basic housekeeping of files will be undertaken in the short term to minimise duplication and to ensure all files are accessible. This will be done ahead of the new application process for financial year 2019-20 funding.	01/11/18	31/12/18
	Approximately 50% complete. To be completed by end of Q4.		21/01/19
IAAPPP10a	Welsh Transport Grants (D181905f) - A debrief for the project team will be held at the end of each large grant-funded project, or for a collection of smaller projects. Findings to be discussed at Traffic Case Conference meeting as shared-learning.	01/11/18	31/12/18
	Case conference being held April 2019		21/01/19

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	6 Mawrth 2019
Aelodau / Swyddogion Arweiniol:	Julian Thompson-Hill
Awdur yr Adroddiad:	Richard Weigh
Teitl:	Proses y Gyllideb ar gyfer 2019/20 a Pharatodau ar gyfer 2020/21

1. **Am beth mae'r adroddiad yn sôn?**

Darparu trosolwg o'r broses i osod y gyllideb ar gyfer 2019/20 a pharatodau ar gyfer cyllideb 2020/21.

2. **Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?**

Mae gan y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol rôl i gadw trosolwg o broses y gyllideb. Mae'r adroddiad yn egluro'r broses a ddarparodd y gyllideb ar gyfer 2019/20 ac yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ar gynnydd ar gyfer 2020/21.

3. **Beth yw'r Argymhellion?**

Ystyried y broses a gwneud sylwadau fel y bo'n briodol.

4. **Manylion yr adroddiad**

Dros y blynyddoedd diwethaf, defnyddiwyd dulliau amrywiol wrth osod y gyllideb, o gyllidebu ar sail sero yn tanseilio'r broses Rhyddid a Hyblygrwydd, i dargedau effeithlonrwydd wedi'u cydraddoli ar draws wasanaethau yn y ddwy flynedd ddiwethaf. Cefnogwyd y ddau ddull gan arbedion ariannu corfforaethol a'r defnydd call o arian parod. Fodd bynnag, o fewn cyd-destun y gostyngiadau ariannol parhaus, y pwysau o gostau allanol a'r galw cynyddol mewn meysydd allweddol, mae'r broses ar gyfer gosod cyllideb y cyngor ac i benderfynu ar strategaeth ariannol tymor canolig wedi'i diwygio.

Ym mis Ionawr 2018, sefydlwyd bwrdd mewnol o'r enw Bwrdd Ail-lunio'r Cyngor i:

- Ddiffinio a darparu Strategaeth Ariannol Tymor Canolig hyd at ddiwedd 2022/23.
- Sicrhau y gellir gosod cyllideb gytbwys ar gyfer bob blwyddyn ariannol o fewn y rhaglen.
- Cefnogi darpariaeth Blaenoriaethau Corfforaethol.
- Darparu dull a reolir i ddatblygu cyngor llai wedi'i redeg yn dda

Cafodd Cylch Gorchwyl y Bwrdd ei ddsbarthu i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ymlaen llaw.

Mae'n bwysig nodi nad yw'r Bwrdd yn gorff sy'n gwneud penderfyniadau. Bydd rhaid i unrhyw gynig sy'n codi o waith y Bwrdd ddilyn y llwybrau cymeradwyo presennol a bydd rhaid iddo gydymffurfio â'r gofynion presennol o ran ymgynghori, effaith ar les ac ati.

Mae'r Bwrdd yn cwrdd yn rheolaidd ac yn ystyried y gofynion uniongyrchol i ddarparu cyllideb yn flynyddol ond yng nghyd-destun barn strategol ehangach. Yn ychwanegol, mae'r Prif Weithredwr ac Uwch Dîm Arweinyddiaeth y cyngor wedi datblygu cyfres o egwyddorion i gefnogi'r broses cyllideb strategol. Bydd y rhain yn cael eu hadlewyrchu yn y ddogfen Strategaeth Ariannol Tymor Canolig nesaf a gyhoeddir ond yn cynnwys proses ar sail dystiolaeth a chanlyniad gyda phwyslais ar y Cyngor yn cymryd camau mor fentrus a rhagweithiol â phosibl, i helpu i gyfyngu effaith toriadau cyllido ar flaenoriaethau a gwasanaethau rheng flaen.

Mae proses y gyllideb a'r cyfeiriad strategol yn seiliedig ar ac yn cael eu dylanwadu gan y Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Mae'n mesur y rhagdybiaethau allweddol sy'n sail i gyllid a chostau dros dair/ pedair blynedd ac yn nodi'r bwlch posibl yn y gyllideb bob blwyddyn. Mae'r Bwrdd yn ystyried y rhagdybiaethau allweddol sy'n sail i'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig ac yn cefnogi newid sefyllfaoedd neu risgiau drwy gydol y flwyddyn.

Roedd y dull a ddefnyddiwyd i ddechrau'r broses ar gyfer 2019/20 i ddechrau yn cynnwys gwasanaethau'n modelu effaith toriadau ariannol. Mae hyn, ynghyd â dadansoddiad manwl o'r cyllidebau gwasanaeth, incwm ac arian wrth gefn ac ystyriaeth strategol gan y Bwrdd, wedi arwain at nifer o gynigion yn cael eu datblygu mewn dull graddol drwy gydol y flwyddyn. Y nod oedd sicrhau bos ystod o ddewisiadau ar gael wedi i'r cyllid gan Lywodraeth Cymru gael ei gadarnhau yn yr hydref.

Lefel y setliad ariannol gan Lywodraeth Cymru sy'n cael yr effaith fwyaf sylweddol ar gyllid gan ei fod yn cyfrif am oddeutu 75% o gyllideb net y Cyngor. Gan nad oes unrhyw fath o ffigyrau rhag-gynlluniedig na dangosol ar gyfer y blynyddoedd i ddod, mae'n rhaid i'r Cyngor amcangyfrif beth fydd y setliad achos canolog a datblygu cynlluniau o amgylch hynny. Darperir hysbysiad arfaethedig o'r setliad ym mis Hydref sy'n rhoi mwy o sicrwydd o ran y sefyllfa ar gyfer y flwyddyn ganlynol. Ar y pwynt hwn yn y flwyddyn, bydd proses y gyllideb eisoes wedi nodi a datblygu ystod o gynigion arbed y gellir eu dwyn ymlaen os oes angen.

Dilynodd proses y gyllideb ar gyfer 2019/20 y dull hwn. Roedd asesiad y Cyngor o lefel y setliad yn gywir, felly erbyn mis Hydref, roedd cynigion arbed o £5.7m wedi'u nodi er mwyn eu dwyn ymlaen. Yn ystod y flwyddyn, bu i'r pwysau gynyddu'n sylweddol mewn perthynas â gwasanaethau plant a chlodiant i'r ysgol ac fe gydnabuwyd hyn yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig, yn ogystal â phwysau cyllido ychwanegol o fewn meysydd eraill megis tâl a phensiynau athrawon, gwastraff a'r cynnydd o ran ardoll y Gwasanaeth Tân ac Achub.

Roedd y sefyllfa ganlyniadol yn golygu bod pecyn cyllideb yn barod i'w argymhell i'r Cabinet ar 22 Ionawr a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn yr wythnos ganlynol.

Yn ystod y flwyddyn, brifiwyd yr aelodau etholedig yn ystod tair sesiwn gweithdy cyllideb, yn cynnwys un yn gynnar ar ddechrau mis Ionawr, lle'r oedd y pecyn terfynol yn cael ei egluro'n fanwl.

Mae'r gwaith cynllunio ar gyfer proses 2020/21 eisoes wedi dechrau gyda'r Bwrdd yn ystyried amserlen amlinellol a dull manwl. Gweler o'r amserlen ddrafft ynghlwm – ond rhaid pwysleisio mai drafft yw'r amserlen yn unig – nid yr amserlen derfynol. Serch hynny, mae'r amserlen yn rhoi syniad o ddyddiadau a cherrig milltir.

Bydd yr un dull o reoli rhagdybiaethau'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn parhau a hyd yma, mae'r Bwrdd wedi cefnogi newidiadau i ragdybiaethau cyllid, felly mae lefel y setliad cyllid yn 0% a'r rhagdybiaethau cynllunio ar gyfer Treth y Cyngor yn 3.8%. Mae hyn yn arwain at fwch posibl yn y gyllideb o £5.4m ond mae'n ddangosol gan nad yw nifer o ragdybiaethau pwysau cost wedi'u diweddarau eto. Mae'n debygol y bydd y bwch yn y gyllideb yn cynyddu oni bai bod y sefyllfa ariannu yn gwella.

Mae'r Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant ar lefel y DU yn allweddol i'r sefyllfa ariannu yn y tymor canolig. Bydd hwn yn cael ei gynnal yn 2019 ond nid oes dyddiad wedi'i osod eto. Bydd yr adolygiad yn penderfynu faint o arian a ddyrennir i adrannau'r llywodraeth ar gyfer y tair / pedair blynedd nesaf, yn cynnwys y gweinyddiaethau datganoledig. Bydd hyn yn cadarnhau lefel y cyllid i Lywodraeth Cymru a fydd yn ei thro yn gosod ei chynlluniau cyllideb, yn cynnwys lefel y cyllid i lywodraeth leol.

Mae'n rhaid i broses cyllideb y Cyngor fod yn ddigon hyblyg i ymdopi ag ystod o ddigwyddiadau posibl ac felly byd dyn parhau i ddatblygu'r dull a lwyddodd i ddarparu cyllideb 2019/20.

Mae amserlen proses y gyllideb ynghlwm yn cynnwys darpariaeth ar gyfer sawl sesiwn ymgysylltu ag aelodau drwy gydol y flwyddyn. Mae adborth o broses 2019/20 yn nodi bod aelodau yn dymuno cynnwys dadansoddiad pellach a manylion o feysydd pwysau gwasanaeth allweddol yn y sesiynau hyn a bydd hyn yn cael ei gynnwys yn y rhaglen. Tynnodd aelodau sylw hefyd at y potensial ar gyfer digwyddiad ymgysylltu ac ymgynghori ehangach â'r cyhoedd ac mae dull i gyflawni hyn wrthi'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.

5. **Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

Mae rheolaeth effeithiol o gyllidebau'r cyngor a chyflawni strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni yn sail i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. **Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**

Yn seiliedig ar ragdybiaethau presennol, mae'r cyngor yn wynebu bwch posib yn y gyllideb o dros £6m ar gyfer pob un o'r tair blynedd nesaf.

7. **Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?**

Ddim yn berthnasol i'r adroddiad hwn. Mae proses y gyllideb yn cynnwys asesiad i roi gwybod a oes angen cynnal asesiad effaith ar gynigion cyllideb unigol. Cyfrifoldeb y Penaethiaid Gwasanaeth yw gwneud y penderfyniad hwn yn y lle cyntaf gydag archwiliad pellach gan Fwrdd y Gyllideb i sicrhau cysondeb a phriodoldeb.

8. **Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?**

Adroddiadau rheolaidd i'r Tîm Gweithredol Corfforaethol, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a chyfarfodydd Briffio'r Cabinet. Mae cyfarfodydd briffio'r gyllideb wedi'u trefnu ar gyfer pawb sydd wedi'u hethol. Ymgynghorir ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgorau Corfforaethol. Bydd ymgysylltu â'r cyhoedd yn cael ei gefnogi gan wybodaeth gyffredinol ar wefan y cyngor a bydd gweithgaredd ymgysylltu penodol lle bo'n briodol neu bo'r angen ar gynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth gwasanaeth. Mae gan y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol rôl i gadw trosolwg o broses y gyllideb.

9. **Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**

Roedd dull diwygiedig i broses y gyllideb yn angenrheidiol i gydnabod y pwysau ariannol parhaus y mae'r cyngor yn ei wynebu. Rhaid fframio'r gofyniad i osod cyllideb gytbwys yn flynyddol o fewn cyfeiriad strategol ehangach a'r Bwrdd newydd yw'r cyfrwng i ddarparu hyn. Bu i'r broses weithio'n dda ar gyfer cyllideb 2019/20.

Mae'r pwysau ariannol y mae'r cyngor yn wynebu yn cael ei yrru gan ffactorau allanol yn bennaf. Er bod yr ansicrwydd o ran lefel y cyllid a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru o flwyddyn i flwyddyn yn broblem o safbwynt cynllunio ariannol, gobeithir y bydd mwy o gydnabyddiaeth o raddfa'r pwysau y mae cynghorau yn wynebu yn y dyfodol.

10. **Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**

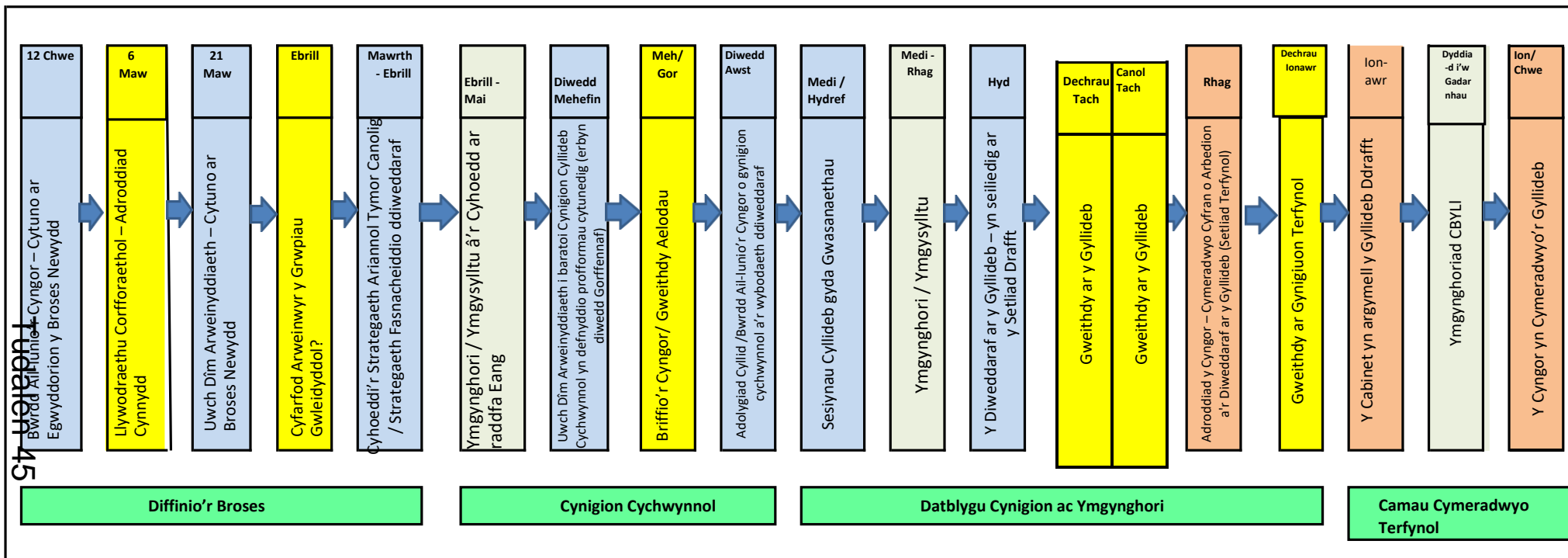
Mae proses y gyllideb ynddi ei hun yn fesur ar gyfer rheoli risg, gyda'r nod o nodi, asesu a chytuno ar gynigion y gyllideb mewn modd cynlluniedig ac amserol. Mae'r broses yn caniatáu peth hyblygrwydd mewn ymateb i'r setliad cyllidol.

11. **Pŵer i wneud y Penderfyniad**

Adran 151 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1972.

ATODIAD 1 PROSES Y GYLLIDEB ARFAETHEDIG 2020/21 (DRAFFT)

TROSOLWG O'R GYLLIDEB – Bwrdd Ail-lunio'r Cyngor, diweddariadau misol i'r Tîm Gweithredol Corfforaethol, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a chyfarfodydd Briffio'r Cabinet. Adroddiadau Rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a diweddariadau i Gydyfarfod y Cabinet

Proses

Ymgysylltu ag Aelodau

Ymgynghori

Cymeradwyaeth Ffurfiol

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	6 Mawrth 2019
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill / Richard Weigh, Pennaeth Cyllid
Awdur yr Adroddiad:	Steve Gadd, Prif Gyfrifydd
Teitl:	Ardystio Grantiau a Ffurflenni 2017-18 Cyngor Sir Ddinbych

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae adroddiad o'r enw 'Ardystio Grantiau a Ffurflenni 2017– 18 Cyngor Sir Ddinbych' wedi cael ei baratoi gan Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) ac mae'n amgaeedig. Mae'r adroddiad yn nodi crynodeb o'r canlyniadau allweddol o waith ardystio Swyddfa Archwilio Cymru ar grantiau a ffurflenni'r Cyngor yn 2017/18.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi gofyn bod yr adroddiad mewnol hwn yn cael ei gyflwyno gerbron y pwyllgor hwn yn flynyddol. Darperir yr adroddiad er gwybodaeth.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn ystyried cynnwys adroddiad SAC. Bydd cynrychiolwyr SAC yn bresennol yn y cyfarfod i ateb cwestiynau mewn perthynas â'r adroddiad.

4. Manylion yr adroddiad

Mae adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru yn nodi crynodeb o'r canlyniadau allweddol o waith ardystio Swyddfa Archwilio Cymru ar grantiau a ffurflenni'r Cyngor yn 2017/18, ac at ddefnydd mewnol Cyngor Sir Ddinbych. Mae'r adroddiad yn crynhoi'r canfyddiadau allweddol a'r argymhellion sy'n deillio o'r gwaith hwn.

Mae'r adroddiad yn canfod bod gan y Cyngor drefniadau da ar waith ar gyfer cynhyrchu a chyflwyno ceisiadau grant 2017/18. Mae'r Cyngor yn derbyn y ddau argymhelliad sy'n ymwneud â hawlio Budd-dal Tai ac wedi cytuno ar gamau gweithredu a swyddogion cyfrifol i fynd i'r afael â'r rhain.

Roedd yr unig addasiad dros £10,000 yn ymwneud â hawl am Gymhorthdal Budd-Dal Tai. Roedd y diwygiad o £13,559 yn seiliedig ar wall gwirioneddol a nodwyd o £393 a or-dalwyd mewn budd-dal tai, a oedd yna wedi'i allosod ar draws y boblogaeth a brofwyd.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae Cyllid Grant yn hanfodol wrth ariannu'r gwariant mewn meysydd megis addysg ac ysgolion, priffyrdd a'r amgylchedd ac adfywio. Mae adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru yn helpu i roi sicrwydd bod trefniadau digonol yn eu lle o fewn y Cyngor i weinyddu'r broses grant.

- 6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**
Mae'r ffioedd ar gyfer gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag ardystio grantiau a ffurflenni ar gyfer 2017-18 yn cael eu cynnwys yn yr adroddiad.
- 7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?**
Barn broffesiynol y Swyddog Adran 151 yw nad oes angen Asesiad o Effaith ar Les ar gyfer yr adroddiad hwn.
- 8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?**
Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn gweithio'n agos gyda Chyngor Sir Ddinbych drwy gydol y broses archwilio ac mae Cyngor Sir Ddinbych yn derbyn y wybodaeth ddiweddaraf am unrhyw faterion sy'n codi o waith archwilio Swyddfa Archwilio Cymru sy'n ymwneud â grantiau a ffurflenni.
- 9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**
Mae Adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru ar grantiau a ffurflenni'r Cyngor at ddefnydd mewnol y Cyngor er mwyn helpu iddo ganolbwyntio ar unrhyw feysydd o risg neu wendid. Mae'n braf nodi bod yr adroddiad yn dod i'r casgliad bod gan y Cyngor drefniadau da ar waith. Mae argymhellion a sylwadau yn yr adroddiad wedi cael eu hadolygu a'u gweithredu arnynt. Mae'r ffioedd yn ymrwymiad cyllideb presennol i'r awdurdod.
- 10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**
Dylai'r broses archwilio amlygu unrhyw risgiau sylweddol ac ymateb y rheolwyr i fynd i'r afael â'r risg neu effaith, neu eu lleihau.
- 11. Pŵer i wneud y Penderfyniad**
Mae Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972 yn gofyn i'r Cyngor sefydlu trefniadau rheoli ariannol priodol. O dan Baragraff 20 o Atodlen 8 Deddf Llywodraeth Cymru 2006, bydd yr Archwilydd Cyffredinol, os yw'n ofynnol gan lywodraeth leol neu gorff arall sy'n derbyn grant, yn gwneud trefniadau ar gyfer ardystio hawliadau a ffurflenni.

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Ardystio Grantiau a Datganiadau 2017-18 **Cyngor Sir Ddinbych**

Blwyddyn archwilio: 2018

Dyddiad cyhoeddi: Chwefror 2019

Cyfeirnod y ddogfen: 1066A2019-20

Tudalen 49

Paratowyd y ddogfen hon yn rhan o waith a berfformiwyd yn unol â swyddogaethau statudol.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn cysylltiad â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@audit.wales.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Mae'r tîm a gyflawnodd y gwaith yn cynnwys Derwyn Owen, Matthew Edwards, Gareth Evans ac aelodau eraill tîm Swyddfa Archwilio Cymru.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Crynodeb	4
Penawdau	5
Crynodeb o ganlyniadau'r gwaith ardystio	7
Argymhellion	10

Tudalen 51

Crynodeb

- Tudalen 52
- 1 O dan baragraff 20 o Atodlen 8 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, os yw'n ofynnol gan lywodraeth leol neu gorff cyhoeddus arall, mae'n rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol wneud trefniadau i ardystio hawliadau a datganiadau (cyfeirir atynt fel hawliadau, o hyn ymlaen).
 - 2 Ymgwymerwyd â'n gwaith gyda'r nod o ardystio hawliadau unigol ac ateb y cwestiwn:
'A oes gan Gyngor Sir Ddinbych (yr Awdurdod) drefniadau boddhaol ar waith i sicrhau bod ceisiadau am grantiau yn cael eu cynhyrchu yn gydgyssylltiedig, yn gywir, ac yn amserol ac wedi eu cofnodi'n gywir?'
 - 3 Rydym wedi cwblhau ein gwaith ardystio a dod i'r casgliad bod gan yr Awdurdod drefniadau da ar waith ar gyfer cynhyrchu a chyflwyno ei hawliadau grant ar gyfer 2017-18. Rydym wedi gwneud dau argymhelliad ac rydym yn parhau i weithio gyda'r Cyngor i wneud fwy o welliannau yn barod ar gyfer archwiliad ardystio hawliadau grant 2018-19. Mae ein casgliad ar gyfer 2017-18 yn seiliedig ar y canfyddiadau cyffredinol canlynol:
 - Mae'r awdurdod wedi gweithio'n agos gyda ni i sicrhau bod rhaglen gywir a chyfredol o grantiau 2017-18 ar gael drwy gydol y flwyddyn; a
 - gwallau cymharol fychan yn unig a nodwyd gan ein profion.
 - 4 Rydym wedi ardystio saith hawliad sydd werth £108.1 miliwn ar y cyd. Cyflwynodd yr awdurdod bob un ohonynt ar amser, ac fe wnaethom ni eu hardystio nhw am gost gyfan o £48,937 (£65,359 yn 2016-17). Mae cyfanswm y gost yn eithrio ffioedd sy'n ymwneud ag archwilio parhaus dau grant Diogelu'r Arfordir ychwanegol (cyfanswm o £1.2 miliwn). Mae'r dyddiadau cau ar gyfer cyflwyno ac ardystio grantiau Diogelu'r Arfordir yn wahanol i grantiau eraill Llywodraeth Cymru sy'n destun archwiliad. Byddwn yn adrodd ein canfyddiadau ar waith yr archwiliad hwn sy'n weddiill yn adroddiad 2018-19.
 - 5 O'r saith hawliad a ardystiwyd, un hawliad yn unig oedd ag amod. Mae hyn yn cymharu'n dda â'r cyfartaledd hirdymor Cymreig o 1:4.

Penawdau

Cyflwyniad a chefnidir	Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi canlyniadau'r gwaith o ardystio hawliadau grant a datganiad 2017-18 yr awdurdod <ul style="list-style-type: none">• Ardystiwyd saith hawliad a oedd werth cyfanswm o £108.1 miliwn.• Darparwyd y swyddogion â Rhestr Wirio Arferion Da cynhwysfawr ar gyfer y Grant i'w chynnwys ar bob ffeil hawliad. Amlygodd y Rhestr Wirio Grant y meysydd allweddol y byddem yn eu hadolygu.• Rydym wedi cynhyrchu'r adroddiad hwn er mwyn darparu sylwadau ar y cyd ar gyfer y swyddogion hynny sy'n gyfrifol am reoli grantiau fel y gallwn weithio gyda'n gilydd i ganfod rhagor o welliannau wrth baratoi hawliadau.
Derbyn hawliadau yn amserol	Mae ein dadansoddiad yn dangos bod 100% o'r hawliadau a roddwyd inni yn ystod y flwyddyn wedi eu derbyn erbyn y dyddiad cau a bennwyd ar gyfer yr Awdurdod yn y telerau a'r amodau.
Ardystio canlyniadau	Cyhoeddwyd tystysgrifau diamod ar gyfer chwe hawliad a datganiad, ond roedd amod yn angenrheidiol ar gyfer y datganiad Cymhorthdal Budd-dal Tai. <p>Gellir grwpio'r rhesymau dros gymhwyso'r hawliad yn faterion parhaus a nodwyd yn ystod blynyddoedd blaenorol a materion sydd wedi dod i'n sylw ni am y tro cyntaf:</p> <p>Materion amodi a adroddwyd yn ystod y blynyddoedd ariannol blaenorol</p> <ul style="list-style-type: none">– Nodwyd gwallau yn y ffordd yr oedd yr Awdurdod yn cyfrifo'r incwm pan roedd yr hawliwr neu bartner yn cyfrannu at gynllun pensiwn galwedigaethol.– Parhaodd yr Awdurdod i gyfrifo'r rhent cyfartalog wythnosol ar gyfer Cell 229 yr hawliad gan ddefnyddio dull gwahanol i'r hyn a bennwyd yn yr offeryn statudol. <p>Materion amodi a adroddwyd am y tro cyntaf yn 2017-18</p> <ul style="list-style-type: none">– Nodwyd bod gwall yng nghyfrifiad enillion yr hawlwr a arweiniodd at ordaliadau budd-dal tai.

Tudalen 53

	<p>Yn ychwanegol at yr un hawliad ag amod, cyhoeddwyd Nodyn Sylwadau Ardystio gennym mewn cysylltiad â thri hawliad grant:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif; – Crynodeb o Grantiau Llywodraeth Cymru Ardystiedig; a – Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol. <p>Llythyr yw'r nodyn sylwadau ardystio a gyflwynir i Swyddog Adran 151 ar ôl nodi gwallau gyda gwerthoedd isel a materion nad ydynt yn ymwneud ag amodau hawliadau a datganiadau Llywodraeth Cymru, y byddwn yn argymhell gwelliannau i stiwardiaeth hawliadau'r dyfodol ynddynt.</p>
Gwneud addasiadau i'r cais	<p>Nid oedd angen addasu unrhyw un o hawliadau'r Awdurdod o ganlyniad i'n gwaith eleni Nid oedd unrhyw addasiadau sylweddol (h.y. dros £10,000).</p>
Trefniadau'r Awdurdod	<p>Mae gan yr Awdurdod drefniadau da ar gyfer paratoi ei hawliadau a datganiadau, a chefnogi ein gwaith ardystio. Rydym yn cydnabod cymorth a chydweithrediad yr Awdurdod (gan gynnwys staff a gyflogir gan Civica) yn ystod yr archwiliad. Ymatebwyd i'n hymholiadau ni mewn modd amserol ac roedd y papurau gwaith a ddarparwyd o safon dda yn gyffredinol.</p>
Ffioedd	<p>Ein ffioedd cyfan ar gyfer gwaith ardystio 2017-18 yw £48,937, sy'n llai na'n hamcangyfrif o £60,000 a adroddwyd ichi yn ein Cynllun Archwilio 2018. (Eithrir unrhyw ffioedd sy'n gysylltiedig ag archwilio dau grant Diogelu'r Arfordir sy'n weddill y cyfeiriwyd atynt yn gynharach yn yr adroddiad).</p>

Crynodeb o ganlyniadau'r gwaith ardystio

- 6 Mae'r dudalen ganlynol yn darparu crynodeb o ganlyniadau allweddol ein gwaith ardystio ar hawliadau a datganiadau 2017-18, gan ddangos naill ai'r manau lle'r oedd gwelliannau wedi eu gwneud neu le bu rhaid inni gymhwyso ein tystysgrif archwilio.
- 7 Mae amod yn golygu y nodwyd materion sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth yr Awdurdod â gofynion cynllun na ellid eu datrys drwy addasiad. Yn yr amgylchiadau hyn, mae'n debygol y bydd y corff perthnasol sy'n talu'r grantiau angen mwy o wybodaeth gan yr Awdurdod, er mwyn bodloni ei hun bod symiau llawn y grant a hawliwyd yn briodol.

Gwybodaeth allweddol ar gyfer 2017-18

At ei gilydd, rydym wedi ardystio 7 grant a datganiad:

Roedd angen amod ar ein tystysgrif archwilio ar gyfer 1 hawliad.

Roedd 6 hawliad yn ddiamod heb welliannau.

Roedd 1 hawliad yn ddiamod ond roedd angen gwelliannau arno.

Roedd gan 3 hawliad Llywodraeth Cymru wallau gyda gwerthoedd isel (llai na £10k) nad oedd angen gwelliannau nag amodau arnynt.

Dosbarthwyd 3 Nodyn Sylwadau Ardystio i'r Swyddog Adran 151.

8 Mae'r tabl hwn yn crynhoi'r materion allweddol y tu ôl i bob un o'r addasiadau neu'r amodau a nodwyd yn ystod ein gwaith.

Cyf	Sylwadau cryno	Gwelliant
1.	<p>Cymhorthdal Budd-dal Tai (BEN01)</p> <p>Amodwyd yr Hawliad Cymhorthdal Budd-dal Tai oherwydd bod nifer o fân wallau wedi eu nodi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Roedd gwahaniaeth anesboniadwy o £221 rhwng swm y cymhorthdal Ad-daliad Rhent a hawliwyd a'r swm a ganiatwyd i'w dalu yn ôl meddalwedd cysoni cyflenwr yr Awdurdod. Roedd yr Awdurdod wedi hawlio'r isaf o'r ddau swm. Nododd ein profion wall yn ymwneud â chyfrifo enillion, a olygodd bod angen inni ymestyn y meintiau sampl. Cyfanswm y gwall ei hun mewn gordaliadau budd-dal tai oedd £393; cynyddodd hynny i £13,559 wrth iddo gael ei allosod ar draws y boblogaeth a brofwyd. Nododd profion ychwanegol ddau wall arall wrth gyfrifo enillion, gyda'r ddau yn arwain at dandaliadau. <p>Roedd ein llythyr amodi i'r Adran Gwaith a Phensiynau yn cynnwys yr arsylwadau canlynol hefyd:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tandaliadau Budd-dal Tai, oherwydd bod yr Awdurdod wedi cyfrifo enillion yr hawliwr yn anghywir lle bo cyfraniadau pensiwn yn berthnasol. Yn unol â'n cyfarwyddiadau ardystio gan yr Adran Gwaith a Phensiynau, nid yw'n ofynnol inni gynnal profion ychwanegol ar wallau sy'n arwain at dandaliadau. Adroddwyd canfyddiadau tebyg gennym i'r Adran Gwaith a Phensiynau yn ein llythyr amodi 2016-17. Dywedodd yr Awdurdod nad oedd yw'r system dai yn gallu cyfrifo cyfartaledd rhent wythnosol yn unol â'r diffiniad statudol, ac yn lle hynny mae'n cyfrifo'r cofnod ar gyfer cell 229 yr hawliad cymhorthdal drwy ddefnyddio dull gwahanol. 	<p>£13,559 (gwall wedi ei allosod). Nid yw'r gwall hwn yn effeithio ar hawl cymhorthdal cyffredinol yr Awdurdod.</p>

Cyf	Sylwadau cryno	Gwelliant
	Mae'r materion a amlygwyd yn ystod archwiliad 2017-18 wedi eu trafod ar wahân gyda staff Civica, sy'n gweinyddu Budd-dal Tai ar ran yr Awdurdod.	
2.	<p>Ardrethi Annomestig Cenedlaethol (LA01)</p> <p>Diwygiwyd Datganiad Cyfraniadau Terfynol yr Ardrethi Annomestig oherwydd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gwall trawsosod rhwng dwy res ar y datganiad; a • rhes lle'r oedd angen mewnbynnu sero a adawyd yn wag ar y datganiad gwreiddiol. <p>Nid oedd y gwallau hyn yn effeithio ar gyfraniad blynyddol terfynol yr Awdurdod i gronfa'r Ardrethi Annomestig Cenedlaethol.</p>	£0
	Cyfanswm effaith y gwelliannau ar hawliadau a datganiadau'r Awdurdod	£0

Argymhellion

- 9 Rydym wedi rhoi sgôr risg ar gyfer pob argymhelliad, gan gytuno ar ba gamau y bydd yn rhaid i'r tîm rheoli eu cymryd. Byddwn yn dilyn yr argymhellion hyn yn ystod archwiliad y flwyddyn nesaf.

Blaenoriaeth 1	Blaenoriaeth 2	Blaenoriaeth 3
<p>Materion sy'n sylfaenol ac yn berthnasol i'ch trefniadau cyffredinol ar gyfer rheoli grantiau a datganiadau, neu ar gyfer cydymffurfio â gofynion y cynllun.</p> <p>Credwn y gallai'r materion hyn olygu nad ydych yn bodloni gofynion cynllun grant, neu nad ydynt yn lleihau (lliniaru) risg.</p>	<p>Materion sy'n cael effaith bwysig ar eich trefniadau ar gyfer rheoli grantiau a datganiadau, neu ar gyfer cydymffurfio â gofynion y cynllun, ond nid oes angen gweithredu ar unwaith.</p> <p>Gallech fodloni gofynion cynllun o hyd, yn llawn neu'n rhannol neu leihau (lliniaru) risg yn ddigonol, ond bod y gwendid yn parhau i fod yn y system.</p>	<p>Materion a fyddai, pe byddent yn cael eu cywiro, yn gwella eich trefniadau ar gyfer rheoli grantiau a datganiadau neu ar gyfer cydymffurfio â gofynion y cynllun yn gyffredinol, ond nid ydynt yn hanfodol i'r system yn gyffredinol.</p> <p>Yn gyffredinol, materion arferion gorau yw'r rhain y teimlwn y byddent o fudd i chi pe byddech yn eu cyflwyno.</p>

Mater	Goblygiad	Argymhelliad	Blaenoriaeth	Sylw	Swyddog sy'n gyfrifol a'r dyddiad targed
Gwallau cyfrifo hawliadau Budd-dal Tai – o ran cyfrifo enillion yn benodol	<ul style="list-style-type: none"> Colli cymhorthdal – gallai ad-daliadau gan yr Adran Gwaith a Phensiynau gael eu lleihau Gellid amodi'r hawliad 	A1 Dylai'r Awdurdod sicrhau bod mesurau gwirio ansawdd talu ymlaen llaw yn ddigon cynhwysfawr i nodi unrhyw wallau a gofynion hyfforddiant posibl a ddylai gael sylw fel blaenoriaeth.	2	Caiff 4% o achosion eu Gwirio am Ansawdd yn allanol yn wythnosol. Rydym wrthi'n cyflwyno canran uwch o achosion am wiriadau Sicrwydd Ansawdd pob wythnos. Caiff unrhyw wall eu nodi a'i wirio yn ein matrices hyfforddi fel blaenoriaeth.	Jeanette Round Yn barhaus

Mater	Goblygiad	Argymhelliad	Blaenoriaeth	Sylw	Swyddog sy'n gyfrifol a'r dyddiad targed
	<ul style="list-style-type: none"> Mae'n bosibl nad yw preswylwyr sy'n agored i niwed yn cael y swm Budd-dal Tai (a CTRS) llawn y mae ganddynt yr hawl iddo. 	<p>A2 Dylai'r Awdurdod gynnal adolygiad o'r holl hawliadau incwm a enillir lle bo pensiwn galwedigaethol yn bresennol i sicrhau bod y dyfarniad budd-dal cywir wedi ei wneud.</p>	2	<p>Hysbyswyd yr holl staff o'r materion a godwyd o'r archwiliad a sut i fynd i'r afael â'r math yma o hawliau yn y dyfodol. Mae adolygiad o hawliau ble mae pensiynau galwedigaethol yn bresennol wrthi'n cael ei chynnal.</p>	<p>Jeanette Round 31 Mawrth 2019</p>

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	6 Mawrth 2019
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Lisa Lovegrove, Prif Archwilydd Mewnol
Awdur yr Adroddiad:	Lisa Lovegrove, Prif Archwilydd Mewnol
Teitl:	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol 2019-20

1. **Am beth mae'r adroddiad yn sôn?**

Mae'r adroddiad yn cyflwyno'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol arfaethedig ar gyfer 2019-20 i adlewyrchu cylch gorchwyl y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a Chanllawiau Ymarferol Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar gyfer Pwyllgorau Archwilio.

2. **Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?**

Roedd angen diweddarau'r rhaglen gwaith i'r dyfodol i adlewyrchu gofynion Canllawiau Ymarferol CIPFA ar gyfer Pwyllgorau Archwilio a sicrhau bod amserlen yr eitemau ar y rhaglen yn ymdrin â holl agweddau o rolau a chyfrifoldebau'r pwyllgor fel y nodir yn y cylch gorchwyl.

3. **Beth yw'r Argymhellion?**

Bod y Pwyllgor yn adolygu'r rhaglen gwaith i'r dyfodol arfaethedig ar gyfer 2019-20, yn awgrymu unrhyw addasiadau ac yn cymeradwyo ei fabwysiadu.

4. **Manylion yr adroddiad**

Mae Atodiad 1 yn cynnwys tabl yn dangos amserlen adroddiadau ar gyfer y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn 2019-20. Mae hyn yn adlewyrchu'r cylch gorchwyl ar gyfer y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a ddiweddarwyd yn ddiweddar i gyd-fynd â Chanllawiau Ymarferol CIPFA ar gyfer Pwyllgorau Archwilio.

Mae'r gweithgareddau allweddol a nodir yn y rhaglen waith yn cynnwys:

- Cadarnhau bod y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn adlewyrchu trefniadau a sefyllfa'r Cyngor
- Monitro effeithiolrwydd yr amgylchedd rheoli mewnol a'r sicrwydd a geir o ran ei weithrediad
- Ystyried gweithgareddau rheoli risg
- Sicrhau bod Archwilio Mewnol yn annibynnol ac effeithiol
- Adolygu cyfrifoldebau Archwilio Mewnol a sicrhau fod ganddynt yr adnoddau gofynnol i weithredu yn unol â'r safonau proffesiynol.
- Adolygu'r strategaeth archwilio mewnol a derbyn adroddiadau ar ganlyniadau'r gwaith archwilio mewnol
- Adolygu trefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli risg o dwyll
- Adolygu cynllun archwilio blynyddol yr archwilydd allanol (Swyddfa Archwilio Cymru) a sicrhau ei fod yn gyson â chwmpas ymgysylltiadau archwilio.
- Adolygu canlyniadau gwaith yr archwilydd allanol
- Adolygu datganiadau ariannol a barn yr archwilydd allanol ar y datganiadau

- Ystyried argymhellion archwilio ac arolwg allanol a sicrhau yr ymatebir yn llawn i'r rhain
- Adolygu a monitro trefniadau rheoli'r trysorlys

Os bydd materion yn codi yn ystod y flwyddyn, efallai y bydd adroddiadau yn cael eu hychwanegu at raglen y Pwyllgor gyda chytundeb Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.

- 5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**
Cynorthwyo i sicrhau bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cyflawni ei gylch gorchwyl ac yn darparu trosolwg digonol o drefniadau llywodraethu'r Cyngor, amgylchedd rheoli mewnol, rheoli risg ac ati, er mwyn i'r Cyngor weithredu'n effeithiol.
- 6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**
Amherthnasol – nid oes costau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.
- 7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?**
Nid oes angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid mewn perthynas â'r adroddiad hwn, felly nid oes unrhyw effaith.
- 8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?**
Mae'r rhaglen gwaith i'r dyfodol wedi'i adolygu mewn ymgynghoriad â'r Swyddog Monitro, Pennaeth Cyllid/ Swyddog Adran 151, Rheolwr Gwasanaethau Democraidd, Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.
- 9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**
Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol ynghlwm wrth yr adroddiad hwn.
- 10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**
Mae'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn ceisio diwallu'r safonau a sefydlwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA). Mae cynnal a chadw rhaglen waith yn gyson yn cynorthwyo'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol i sicrhau eu bod yn cyflawni'r cylch gorchwyl.
- 11. Pŵer i wneud y Penderfyniad**
Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

Drafft Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol 2019-20

= Eitemau Untro

Testun	10 Ebrill 2019	5 Mehefin 2019	10 Gorffennaf 2019	11 Medi 2019	20 Tachwedd 2019	Chwefror 2020	Mawrth 2020
Swyddfa Archwilio Cymru	Cynllun Archwilio Blynyddol		Adroddiad Gwella Blynyddol SAC	Adroddiad Archwilio Datganiad Ariannol			Ardystio grantiau a ffurflenni grant 2017/18
Rheoli'r Trysorlys			Rheoli'r Trysorlys			Strategaeth Rheoli'r Trysorlys	
Cyllid			Datganiad Cyfrifon Drafft	Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon	Diweddariad ar y Gyllideb		Proses y Gyllideb
Archwilio Mewnol	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol
		Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol	Adroddiad Blynyddol Twyll				Strategaeth a Siarter Archwilio Mewnol
Llywodraethu a Rheoli Risg	AGS	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol	Adroddiad blynyddol am y Cyfansoddiad	Adroddiad Blynyddol Iechyd a Diogelwch	Adroddiad Blynyddol ar Rannu Pryderon	Diweddariad ar y Cynllun Gwella Llywodraethu	
	Y wybodaeth ddiweddaraf am Reoli Risgiau Corfforaethol		Adroddiad cryno Herio'r Gwasanaeth - ER GWYBODAETH	Adroddiad Blynyddol Uwchberchennog Risg Gwybodaeth	Adroddiad Blynyddol RIPA		
					Adroddiad Blynyddol Cwynion a Llythyr Blynyddol yr Ombwdsmon		
Materion a atgyfeiriwyd gan y Pwyllgor Craffu (os oes rhai) / Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar (os oes rhai)							
Adroddiadau eraill a geisiwyd	Archwiliad Dilynol yr uned gaffael ar y cyd	Archwiliad Dilynol Iechyd a Diogelwch mewn Ysgolion		Archwiliad Dilynol y Gwasanaeth Cofrestru			

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	6 Mawrth 2019
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Awdur yr Adroddiad:	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Teitl:	Strategaeth a Siarter Archwilio Mewnol 2019-20

1. **Am beth mae'r adroddiad yn sôn?**

Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno Siarter a Strategaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2019-20 i'r Pwyllgor. Mae'r Siarter yn diffinio diben, awdurdod a chyfrifoldeb Archwilio Mewnol yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Mae'r Strategaeth yn darparu manylion y prosiectau Archwilio Mewnol arfaethedig ar gyfer y flwyddyn a fydd yn caniatáu i'r Prif Archwilydd Mewnol ddarparu 'barn' ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith lywodraethu, risg a rheolaeth y Cyngor yn ystod y flwyddyn.

2. **Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?**

Rhaid i Awdurdodau Lleol sy'n atebol i Reoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) gynnal system ddigonol ac effeithiol o archwilio mewnol yn ei gofnodion cyfrifo a'i system reolau mewnol. Mae'r Siarter wedi'i diweddarau i gynnwys gofynion Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS) fel yr amlygwyd yn yr asesiad allanol diweddar. Mae'r Strategaeth yn cynnwys cynllun archwilio mewnol yn seiliedig ar risg sy'n rhoi ystyriaeth i ofyniad PSIAS i ddarparu barn ac adroddiad archwilio mewnol blynyddol y gall y sefydliad ei ddefnyddio i lywio ei ddatganiad llywodraethu. Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor hwn yn golygu fod angen iddo ystyried cynlluniau archwilio mewnol.

3. **Beth yw'r Argymhellion?**

Bod y Pwyllgor yn cymeradwyo Siarter Archwilio Mewnol (Atodiad 1) a Strategaeth Archwilio Mewnol 2019-20 (Atodiad 2).

4. **Manylion yr adroddiad**

Mae'r prif newidiadau i'r Siarter yn Atodiad 1 wedi'u crynhoi isod:

- Diweddarau'r adran adnoddau i gynnwys trefniadau adrodd os nad oes adnoddau digonol;
- Cynnwys adran sy'n ymwneud â'r Cynllun Archwilio mewnol a'r broses adrodd;
- Cynnwys eglurhad pan na ellir cytuno ar faterion / camau gweithredu gyda'r swyddogion, bod y rhain yn cael eu nodi yn y cynllun gweithredu ar gyfer yr adroddiad archwilio mewnol perthnasol ac y rhoddir gwybod i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.
- Diweddarau adran Rhaglen Gwella Sicrwydd Ansawdd ynglŷn â chanlyniadau asesiad allanol diweddar.

Mae'r Strategaeth yn Atodiad 2 yn darparu cefndir i'r gwasanaeth archwilio mewnol ynghyd â'r cynllun gwaith arfaethedig ar gyfer y flwyddyn yn seiliedig ar asesiad risg ac ymgynghori â gwasanaethau.

Bydd y cynllun gwaith arfaethedig yn caniatáu i'r Prif Archwilydd Mewnol ddarparu 'barn' gyffredinol yn yr adroddiad blynyddol ar gyfer 2019-20. Bydd y Pwyllgor yn derbyn adroddiadau diweddarau rheolaidd ar gynnydd.

- 5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**
Nid oes angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r adroddiad hwn. Nid oes cyfraniad uniongyrchol at y Blaenoriaethau Corfforaethol, ond bydd rhai prosiectau yn y Cynllun yn adolygu meysydd Blaenoriaeth Corfforaethol ac yn darparu sicrwydd ar eu darpariaeth.
- 6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**
Amherthnasol – nid oes penderfyniad na chostau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.
- 7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylid cynnwys yr Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd fel atodiad i'r adroddiad**
Nid oes angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid mewn perthynas â'r adroddiad hwn, felly nid oes unrhyw effaith ar bobl sy'n rhannu nodweddion sydd wedi eu gwarchod.
- 8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?**
Mae'r Prif Archwilydd Mewnol wedi ymgynghori â'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol, y Swyddog Adran 151, timau rheoli pob gwasanaeth a Swyddfa Archwilio Cymru.
- 9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**
Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol ynghlwm wrth yr adroddiad hwn.
- 10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**
Gall methu â chyflwyno lefel ddigonol o archwilio mewnol olygu na all y Pennaeth Archwilio Mewnol roi 'barn' flynyddol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith y Cyngor ar lywodraethu, risg a rheolaeth yn ystod y flwyddyn. Gallai hyn arwain at godi problem lywodraethu sylweddol yn 'natganiad llywodraethu blynyddol' y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.
- 11. Pŵer i wneud y Penderfyniad**
Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

Internal Audit Strategy 2019-20

Lisa Lovegrove CMIIA, CISA
Chief Internal Auditor

Tudalen 67

Introduction

1. The Internal Audit Service is an independent and objective internal team that provides assurance and advice to all levels of management and elected members on the quality of operations within the Council. We particularly focus on governance, risk management, performance, improvement, efficiency, and operational and financial control.
2. The Internal Audit Charter sets out the purpose, authority and principle responsibilities of the Internal Audit Service.
3. An important aspect of internal auditing is the extent to which it helps the organisation to achieve its objectives and improve. This means that the internal audit plan and the work of internal audit must focus on the things that matter to the organisation, and the opinions and improvement suggestions that internal audit provide must help the organisation and be valued by stakeholders.
4. This Internal Audit Strategy represents the proposed internal audit activity for the year and gives an outline scope of coverage. At the start of each audit the scope is discussed and agreed with management with the view to providing management, the Head of Finance (Section 151) and members with assurance on the control framework to manage the risks identified. The plan will remain flexible and any changes will be agreed with management and reported to the Corporate Governance Committee.
5. The service's objectives are therefore as follows:

Internal Audit's objectives

Provide independent assurance and advice to management and elected members on risk management, governance and internal control.

Develop and promote our role to make a significant contribution to the Council's aim to modernise and deliver efficiencies and improve services for our customers.

Add value in all areas of our work, providing excellent service to our customers.

6. The service maintains a resource of six full-time equivalent (FTE) members of staff. During the year, one of the Auditor posts has been

deleted (vacant post from January 2019) and a new Senior Auditor post has been created. This vacant post is currently being advertised. A reduction in resource as well as the team's involvement in three investigations has impacted the completion of some priority projects. Once the Senior Auditor role is filled, the team will be in a stronger position to audit the complex areas which make up the audit plan. The annual resource available for Internal Audit will then be 928 days i.e. productive days after taking into account non-working days such as annual leave and training.

High Level Audit Plan

7. Given the limited resources, it is increasingly important that the Internal Audit Service is directing its resource to the right place. The table below shows a summary of planned audit coverage for the year. It should be borne in mind that the plan is flexible to ensure that it reflects any emerging or changes to risks and priorities of the Council. To this end, it will be regularly reviewed with services, and updated as necessary, to ensure it remains valid and appropriate to ensure that internal audit resource is deployed effectively. See also, Appendix 1 – Audit Needs Assessment.

8. We have set out the plan based on the current organisational structure for the Council. Detailed scoping documents will be drawn up and agreed with management prior to the start of each assignment – in this way we can ensure that the key risks to the operation or function are considered during our review. As a result, the indicative days allocated here for each audit is subject to change. The following pages give a brief overview of the focus of proposed audit coverage for the year.

Core Activity for Internal Audit Review	Coverage (in days)
Business Improvement & Modernisation	55
Community Support Services	95
Corporate areas and corporate risks	91
Customers, Communication & Marketing	15

Education & Children's Services	75
Facilities, Assets & Housing	80
Finance – key financial systems	105
Highways & Environment Services	55
Legal, HR & Democratic Services	49
Planning & Public Protection	30
Anti-fraud and corruption work including National Fraud Initiative (NFI) – <i>see next section</i>	90
Grant certification work	18
Follow up work	50
Consultancy work, committee meetings, Annual Governance Framework etc.	140
Total Internal Audit Plan	948

Anti-Fraud & Corruption Work including NFI

9. Counter fraud arrangements are a high priority for the Council and assist in the protection of public funds and accountability. As per the Internal Audit Charter, Internal Audit is not responsible for managing the risk of fraud – this lies with the Council's senior management.
10. Internal Audit will continue to investigate instances of potential fraud and irregularities referred to it by management, and will also carry out proactive anti-fraud and corruption testing of systems considered to be most at risk of fraud. This is informed by CIPFA's 'Code of Practice on managing the risk of fraud and corruption'. Notable areas of fraud nationally include: Housing Benefit, Council Tax, Housing and Tenancy, Procurement, Insurance, Abuse of Position, Blue Badges and Direct Payments (Social Care).
11. The Wales Audit Office runs a national data matching exercise (National Fraud Initiative – NFI) every two years. Work on the 2016/17 exercise is complete and a summary of the results was reported to the Corporate

Governance Committee in November 2018. Work has now commenced on the 2018/19 exercise and we have engaged with relevant Council services to ensure data matches are reviewed and resulting action is taken as necessary. Progress will be reported to Corporate Governance as part of the Internal Audit Update report.

12. Internal Audit captures details of referrals where there are allegations/suspensions of fraud or corruption taking place and this is reported to the Corporate Governance Committee as part of the Internal Audit Update Report. An Annual Fraud Report will be produced shortly to summarise and reflect on the work that has taken place during 2018/19.

Proposed Audit priorities for 2019-20

13. The audit plan has been developed to align with the corporate priorities and strategic risks. All audit areas identified as high priority within the plan will be undertaken within the financial year 2019–20 together with annual audits of financial areas for the Section 151 Officer. Audit areas rated as medium priority will be kept under review and any changes or emerging risks will be captured and the audit plan updated as necessary.
14. The following list shows the current priority projects for 2019–20 that has been agreed between the CIA and each service management team and directors. The Corporate Governance Committee will continue to receive a regular progress update on Internal Audit work actually undertaken, which will include a list of upcoming work from the project priority schedule.

Audit Project	Audit Needs Assessment (ANA) – an assessment of the priority of the planned review
Risk Management	Annual review to support the CIA’s annual report and for the Annual Governance Statement. Review will focus on the corporate risks in the Corporate Risk Register with a specific review of the controls specified against corporate risks.
Homelessness	Carried forward from 2018/19. Service is undergoing and internal review. Internal Audit review to be carried out in Q2/Q3.
Direct Payments (Children)	Risk of fraud and error. Area has not been reviewed for some time.
Schools	Audit of individual schools. Sample of four schools to be agreed.
Deprivation of Liberty Safeguard (DoLs)	High corporate and service risk. Process review and compliance with requirements of the Mental Capacity Act.
Continuing Healthcare	Funding arrangements between Betsi Cadwaladr Health Board and DCC.
PCI DSS Compliance	Review of compliance with the payment card industry standards around secure handling of payment details.
Performance management	Sample testing of performance information to verify integrity and accuracy of management information.

Audit Project	Audit Needs Assessment (ANA) – an assessment of the priority of the planned review
Wellbeing Future Generations Act	Review focusing on a preventative work programme that feed into the corporate plan. Focus on the Carers Strategy (community resilience) and how the WFGA has been applied.
Programme and Project Management	Programmes/projects to be reviewed, this year focusing on programme and projects centred in Rhyl surrounding regeneration.
General Data Protection Regulations (GDPR) in Schools	Legislation came into force in May 2018. Review focusing on Schools' compliance.
Health & Safety Enforcement	Features on the service risk register and area has not been reviewed previously.
Revenues Services	Annual review to provide assurance for the S151 Officer. To cover Council Tax, Housing Benefits and NNDR and include a review of the Welfare Reform implications.
Financial Services	Annual review of payroll, accounts payable, treasury management etc. to provide S151 Officer assurance.
Design & Construction	Service has not been reviewed previously. Review of processes and involvement with 21 st Century Schools programme.
Recruitment & Retention	Proactive counter-fraud audit review.
Ethics & Culture	Requirement of Public Sector Internal Audit Standards
Housing Rents	Annual review with focus on welfare reform impact.
Office Management	Has not been reviewed for some time. Focus on the corporate priority for carbon reduction and use of corporate plan funding for related projects
Commercial Waste Service	Potential area for fraud and review to ascertain controls in place and whether the service is maximising income.
Housing Maintenance	Review the efficiency and effectiveness of the service in terms of modernisation and reducing costs.
Tourism Strategy	Review of its implementation.
Stores & Depots	Proactive counter-fraud audit.
Heritage Services	Area has not been reviewed previously. Is it maximising income?

Audit Project	Audit Needs Assessment (ANA) – an assessment of the priority of the planned review
Settlement agreements	Annual review to ensure payments are authorised and valid.
15 Minute Care Calls	Request from the Service to review whether 15 minute calls are applied appropriately.
Scheme of Delegation and Delegated Decisions	Review the process for delegated decisions and sample check that it is being used appropriately. Include review of the Traffic Regulation Orders process.
Leisure	Review of proposed Alternative Delivery Model arrangement.
Pupil Deprivation Grant	Annual requirement for grant certification
Education Improvement Grant	Annual requirement for grant certification
AONB Grant Certification	Annual grant certification requirement.

Internal Audit performance monitoring

15. Internal Audit will continue to use the following performance measures from 1 April 2019 to measure its customer service and its efficiency and effectiveness in following up action plans and ensuring that agreed improvement is delivered by services following an internal audit review. Some of the actions have been amended to enable comparison with Welsh Chief Auditor’s Group benchmarking information.

Customer Service Standard	Target
Internal Audit will discuss, agree and send services the Internal Audit Project Scoping Document before it commences work.	100%
At the conclusion of its work, Internal Audit will hold a closing meeting with all relevant people to discuss the outcome of its work, and then send services a draft report as soon as possible after that meeting.	Avg. Days (less than 10)
Internal Audit will issue a final audit report as soon as possible after agreeing the report and its action plan with services.	Avg. Days (less than 5)

Follow Up Action Plans & Service Improvement	Target
Using performance management system (Verto), Internal Audit will monitor and report on the % of agreed improvement actions that have been implemented by services to show that Internal Audit’s service is effective in helping to deliver improvement.	75%

External assessment of the Internal Audit Service

16. PSIAS 1312 states that “External assessments must be conducted at least once every five years by a qualified, independent assessor or assessment team from outside the organisation. The CAE [Chief Audit Executive, which is Denbighshire’s case is currently the CIA] must discuss with the board:

- The form and frequency of external assessments.
- The qualifications and independence of the assessor or assessment team, including any potential conflict of interest.”

17. This external assessment was completed in 2017–18 by the arrangement of the Welsh Chief Auditors Group through a peer review by a local authority Internal Audit Service. Denbighshire’s assessment was carried out by Gwynedd County Council’s Internal Audit Service and reported that Denbighshire Internal Audit Services:

“...generally conforms with the PSIAS. Some opportunities for further improvement have been identified ... but none of the items of partial or non-conformance are considered to be a significant failure to meet the Standards”.

18. The CIA has updated the self–assessment to capture the partial conformance items raised in the external assessment. The Quality Assurance Improvement Plan was reported to Corporate Governance Committee in November 2018 and an update will be provided as part of the Annual Internal Audit Report. The Internal Audit Charter has been updated to capture the requirements highlighted in the report and a review of Ethics & Culture is included in the audit plan of work for 2019–20 to fulfil the requirements of the PSIAS.

Appendix 1 – Audit Needs Assessment

19. We use an assurance mapping tool to formulate the audit plan, which prioritises audits based on risk to identify those areas where audit resources can be most usefully targeted. This involves scoring a range of systems, services and functions across the whole Council, known as the “Audit Universe” using a number of factors/criteria. The final score, together with priority ranking, determines an initial schedule of priorities for audit attention. The result is the Internal Audit Plan.

The audit plan for the year plan has been created by:

Consideration of risks identified in the Authority’s strategic and operational risk registers

Review and update of the audit universe

Discussions and liaison with Directors and Senior Officers regarding the risks which threaten the achievement of corporate or service objectives, including changes and / or the introduction of new systems, operations, programs, and corporate initiatives

Taking into account results of previous internal audit reviews

Taking into account Internal Audit’s knowledge and experience of the risks facing the Authority, including factors and systems that are key to successful achievement of the Council’s delivery plans

Requirements to provide a “collaborative audit” approach with the external auditors

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Internal Audit Charter

Lisa Lovegrove CMIIA, CISA

Chief Internal Auditor

Introduction

1. This Charter defines the purpose, authority and responsibility of internal audit. The Internal Audit Charter establishes the internal audit activity's position within the Council; authorises access to records; and defines the scope of internal audit activities.
2. All UK public sector internal audit service providers work to the Public Sector Internal Audit Standards (PSIAS). The latest version is effective from 1 April 2017.
3. The PSIAS use generic terms that, in Denbighshire County Council's case, are translated as:

PSIAS	DCC
Chief Audit Executive	Chief Internal Auditor
Senior Management	Chief Executive Officer (CEO)
The Board	Corporate Governance Committee

4. The PSIAS require the Chief Internal Auditor to develop and maintain an up to date Internal Audit Charter to establish:
 - Internal Audit's purpose, mission and position within the Council
 - The Chief Internal Auditor's functional reporting relationship with the CEO and Corporate Governance Committee
 - Authorisation for Internal Audit to access records, personnel and physical properties relevant to the performance of its work

- The scope of Internal Audit’s work, including the nature of its assurance role, consultancy services and its involvement in anti-fraud and corruption work
 - Arrangements for resourcing the Internal Audit service
 - Arrangements for avoiding conflicts of interest within the Internal Audit service
5. The Chief Internal Auditor will review the Charter each year and present it to the Corporate Governance Committee for final approval.

Our Purpose

6. The PSIAS include mandatory elements of the Chartered Institute of Internal Auditors (IIA) International Professional Practices Framework (IPPF):
- Definition of Internal Auditing
 - Core Principles
 - Code of Ethics
 - International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing

Definition of internal auditing:

“Internal auditing is an independent, objective assurance and consulting activity designed to add value and improve an organisation’s operations.

It helps an organisation accomplish its objectives by bringing a systematic, disciplined approach to evaluate and improve the effectiveness of risk management, control and governance processes”. *(PSIAS)*

7. Within the Council, Internal Audit is one of the cornerstones of effective governance. Our annual internal audit opinion and other reports are a key element of the framework of assurance that is used to complete the Annual Governance Statement. We give assurance to elected members and management, highlighting areas for improvement.
8. Our role is a unique one, providing effective challenge and acting as a catalyst for positive change and continual improvement in governance in all its aspects. Our role is particularly important when the Council is facing uncertain and challenging times.

Our Mission

“To enhance and protect organisational value by providing risk-based and objective assurance, advice and insight” (*PSIAS*)

Our Objectives

- Provide independent assurance and advice to management and elected members on risk management, governance and internal control
- Develop and promote our role to make a significant contribution to modernise the Council and deliver efficiencies and improve services for our customers
- Add value in all areas of our work, providing excellent service to our customers

Code of Ethics

9. All members of the Internal Audit service make an annual declaration that they agree to comply with the IIA Code of Ethics as follows:

Ethic	Principle
Integrity	The integrity of internal auditors establishes trust and this provides the basis for relying on their judgement.
Objectivity	Internal auditors demonstrate the highest level of professional objectivity in gathering, evaluating and communicating information about the activity or process being examined. Internal auditors make a balanced assessment of all the relevant circumstances and are not unduly influenced by their own interest or by others in forming judgements.
Confidentiality	Internal auditors respect the value and ownership of information they receive and do not disclose information without appropriate authority unless there is a legal or professional obligation to do so.

Competency	Internal auditors apply the knowledge, skills and experience needed in the performance of internal audit services.
-------------------	--

10. In addition, our annual declaration states that we will declare any interests we may have in any services that we review; and have read the PSIAS, Code of Ethics and Council's Code of Conduct for Officers.

Core Principles for the Professional Practice of Internal Auditing

11. Our internal audit approach is underpinned by the following Core Principles:

- Demonstrate integrity
- Demonstrate competence and due professional care
- Is objective and free from undue influence (independent)
- Aligns with the strategies, objectives, and risks of the organisation
- Is appropriately positioned and adequately resourced
- Demonstrates quality and continuous improvement
- Communicates effectively
- Provides risk-based assurance
- Is insightful, proactive, and future-focused
- Promotes organisational improvement

12. In addition, the Chief Internal Auditor will be appropriately experienced and hold a professional qualification (CCAB or CMIIA) and is responsible for:

- Developing an annual internal audit plan based on an understanding of the significant risks to which the Council is exposed.
- Submitting the plan to the Corporate Governance Committee and Senior Leadership Team for review and agreement.
- Implementing the plan and reporting any amendments that may occur.
- Ensuring compliance with the Standards.
- Developing and maintaining co-operative relationships with management, other internal auditors, external auditors and other review bodies to ensure the most effective audit coverage is achieved.
- Maintaining a professional internal audit team with sufficient knowledge, skills and experience to carry out the plan.

- Providing an annual opinion as to the adequacy and effectiveness of the Council's control environment including any issues which should be considered for inclusion in the Council's Annual Governance Statement.

Internal Audit Positioning & Reporting Lines

13. Internal Auditors have no executive responsibilities in order to maintain our independence and facilitate impartial judgements.
14. The Chief Internal Auditor has a functional reporting line to the Head of Business Improvement & Modernisation, but also has direct access on internal audit issues to the Council's S151 Officer, the CEO, Cabinet, Corporate Governance Committee and Scrutiny Committees.
15. These extended reporting lines provide Internal Audit with sufficient independence of the activities that it reviews to enable our auditors to perform their duties objectively, allowing us to make impartial and effective professional judgements and raise issues for improvement.
16. The Head of Business Improvement & Modernisation annually appraises the Chief Internal Auditor's performance with input and feedback from the CEO and Chair of the Corporate Governance Committee. This ensures that the Chief Internal Auditor's opinion and scope of work cannot be limited or affected by his functional line management position within the Council.
17. Corporate Governance Committee monitor the effectiveness of Internal Audit's activities. It should be involved in the selection process when/if an internal audit service provider changes, the appointment or termination of the Chief Internal Auditor and in ensuring that internal audit is adequately resourced.
18. The Chief Internal Auditor will not undertake roles and/or responsibilities that fall outside of internal auditing. In the exceptional circumstance where this is required, the approval of the Corporate Governance Committee will be obtained and safeguards put in place to protect our independence and objectivity.

Authority

19. The Council's Financial Regulations stipulate Internal Audit's rights of access, providing the service with authority to:

- Access all Council premises at reasonable times
- Access all assets, records, documents, correspondence and systems
- Receive any information and explanation considered necessary concerning any matter made under consideration
- Require any employee of the Council to account for cash or any other Council asset under his or her control
- Access records belonging to third parties, such as contractors, when required

20. The Chief Internal Auditor attends Corporate Governance Committee and will meet independently with the Chair of Corporate Governance Committee periodically and has right of access to all Corporate Governance Committee members.

Scope of the Internal Audit Activity

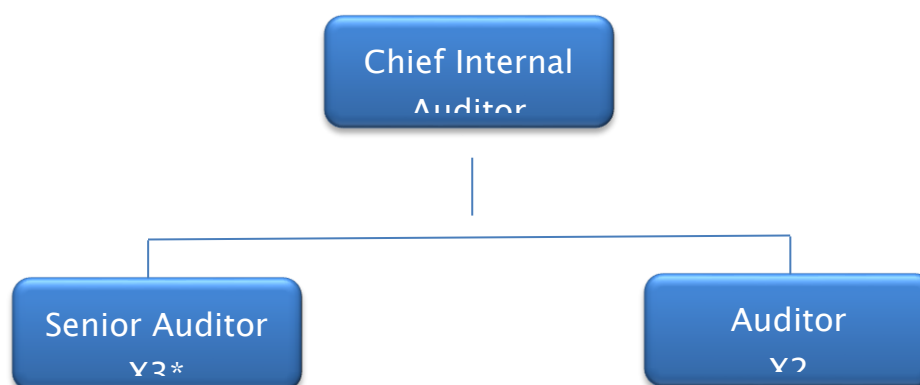
21. The Internal Audit service is very proactive and innovative, constantly aiming to improve. We have a customer-focused approach to audit planning, project scoping and service delivery, involving elected members, senior management and operational staff.
22. Our Internal Audit Assurance Plan links closely to the Council's Governance Assurance Framework, taking account of other assurances that the Council may receive, internal or external, to prevent duplication and co-ordinate regulatory work. It also takes account of discussions with senior management.
23. Our work provides a risk-based approach that allows the Chief Internal Auditor to form and evidence her opinion on the control environment to support the Council's Annual Governance Statement.
24. Internal Audit is not responsible for managing the risk of fraud – this lies with the Council's senior management. Internal Auditors have sufficient knowledge to evaluate the risk of fraud and the manner in which it is managed by the Council, but are not expected to have the expertise of a person whose primary responsibility is detecting and investigating fraud.
25. The Council's Financial Regulations and investigation procedures require managers to inform the Chief Internal Auditor of any suspected financial irregularities. The Chief Internal Auditor retains the right to decide on an appropriate course of action, which may mean a joint investigation or investigation by the service. All investigation reports should be sent to the Chief Internal Auditor for inclusion in a report on fraud investigations within the Internal Audit Annual Report. We will also consider any control issues identified in the fraud investigation in terms of the impact on current and future internal audit activity.
26. Internal Audit has no responsibility for providing any other services within the Council but we occasionally provide guidance and advice e.g. on new systems or may help to develop new processes using our specific skills. Services may also occasionally ask us to carry out specific projects on a consultancy basis for a fee. The Chief Internal Auditor will accommodate such requests only where there is sufficient capacity to

carry out the work to the required standard. We make it clear from the outset that we are working on a consultancy basis and are not giving audit assurance on these occasions.

27. The PSIAS permit assurance services to be provided where internal audit has previously performed consulting services. This will only be the case where the consulting/advisory work completed has not impaired objectivity. Individual objectivity will be managed when assigning resources to the engagement.

Resources

28. The Corporate Governance Committee has the responsibility to ensure the internal audit function is sufficiently resourced and has the required skills and competencies required to meet the Council's audit needs.
29. The service structure has recently changed to create an additional Senior Auditor position to enable the team to undertake more complex reviews which predominantly make up the audit plan. There is one less Auditor post, so the team continues to be 6FTE. The current structure and capacity of the Internal Audit Service is shown below:

* One Senior Auditor vacancy is currently being advertised and hope to appoint shortly.

30. We have a well-qualified and experienced team, mainly following the Chartered Institute of Internal Auditors qualification route (CIA) at Senior Auditor level and Association of Accounting Technicians (AAT) for the Auditor role. The Chief Internal Auditor holds the CMIIA and is a Certified Information Systems Auditor (CISA).
31. In accordance with the Public Sector Internal Audit Standards, the Chief Internal Auditor will advise senior management and the Corporate Governance Committee of any changes to resources that are likely to affect the completion of the planned work which may impact the ability to provide the necessary assurance.

Internal Audit Plan

32. At least annually, the Chief Internal Auditor will submit to senior management and the Corporate Governance Committee an internal audit plan for review and approval. The internal audit plan will consist of a list of audit priorities as well as budget and resource requirements for the next financial year. The Chief Internal Auditor will communicate the impact of resource limitations and significant interim changes to senior management and the Corporate Governance Committee.

33. The internal audit plan will be developed based on a prioritisation of the audit universe using a risk-based methodology, including input of senior management and the Corporate Governance Committee. The Chief Internal Auditor will review and adjust the plan, as necessary, in response to changes in the organisation's business, risks, operations, systems, and controls. Any significant deviation from the approved internal audit plan will be communicated to senior management and the Corporate Governance Committee through the Internal Audit Update Report.

Reporting and Monitoring

34. A written report will be prepared and issued by the Internal Auditor following the conclusion of each internal audit engagement and will be distributed as appropriate. Internal audit results will also be communicated to the Corporate Governance Committee.

35. The internal audit report will include management's response and corrective action taken or to be taken in regard to the specific findings. Management's response will be incorporated into an action plan which will include a timetable for anticipated completion of action to be taken and an explanation for any corrective action that will not be implemented.

36. The internal audit activity will follow-up all low assurance and no assurance areas and report the results to the Corporate Governance Committee. A representative from the Service will be asked by the

Committee to attend to explain the action taken to address identified weaknesses.

37. The Chief Internal Auditor will periodically report to senior management and the Corporate Governance Committee on the internal audit activity's purpose, authority, and responsibility, as well as performance relative to its plan. Reporting will also include significant risk exposures and control issues, including fraud risks, governance issues, and other matters needed or requested by senior management and the Corporate Governance Committee.

Quality Assurance and Improvement

38. The Chief Internal Auditor maintains the quality assurance and improvement programme which covers all aspects of Internal Audit's activities. The programme includes internal and external assessments to evaluate Internal Audit's conformance with the Mission Statement, the Core Principles of Internal Auditing and the International Standards and application of the Code of Ethics.

Internal Assessments

39. The Accounts and Audit Regulations (Wales) 2014 places a statutory obligation on the Council to conduct a review of effectiveness of internal audit at least once a year. This comprises of:

- Ongoing monitoring of the performance of the internal audit activity
- Periodic self-assessment of the internal audit activity against the PSIAS.

External Assessments

40. PSIAS require an External Assessment to be conducted at least once every five years by a qualified, independent assessor from outside the Council.

41. An external assessment was carried out in 2017-18 on a peer review basis organised through the Welsh Chief Auditors Group. The results were reported to Corporate Governance Committee in November 2018 which concluded that

"The overall opinion following the external validation of Denbighshire County Council Internal Audit Service is that it generally conforms with the PSIAS. Some opportunities for further improvement have been identified as shown in this report but none of the items of partial or non-conformance are considered to be a significant failure to meet the Standards".

42. Actions to address items of partial conformance are monitored by the Corporate Governance Committee.

43. Any known instances of non-conformance with the PSIAS will be reported to the Corporate Governance Committee and any significant deviations

will be considered for inclusion in the Council's Annual Governance Statement.

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

10 EBRILL 2019		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	Cydlynnydd Craffu - Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd (os oes rhai)	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio - Alan Smith, Nicola Kneale
	3	Y diweddaraf am Archwilio Mewnol (diweddariad CIPFA)	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau	
	5	Adroddiad SAC ar y defnydd o ddata gan Lywodraeth Leol	Nicola Kneale (papurau wedi ei chylchlythyru)
	6	Cynllun archwilio blynyddol SAC	WAO (cyswllt Steve Gadd)
	7	RIPA Blynyddol (Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000)	Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd / Gary Williams (Lisa Jones – cyswllt)
05 MEHEFIN 2019		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	Cydlynnydd Craffu - Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd (os oes rhai)	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio - Alan Smith, Nicola Kneale
	3	Y diweddaraf am Archwilio Mewnol (diweddariad CIPFA)	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau	
	5	Iechyd a Diogelwch mewn Ysgolion	Pennaeth Archwilio Mewnol – Lisa Lovegrove

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

	6	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol	Pennaeth Gwasanaethau'r Gyfraith, Adnoddau Dynol a Democrataidd – Gary Williams
	7	Her Gwasanaeth - Adroddiad Gwasanaeth	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio - Alan Smith,
	8	Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol	Pennaeth Archwilio Mewnol – Lisa Lovegrove
	9	Adroddiad diweddarau – yr uned gaffael ar y cyd (tbc – requested at 23/01/19)	Pennaeth Archwilio Mewnol – Lisa Lovegrove
19 GORFFENNAF 2019		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	Cydlynnydd Craffu - Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd (os oes rhai)	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio - Alan Smith, Nicola Kneale
	3	Y diweddaraf am Archwilio Mewnol (diweddariad CIPFA)	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau	
	5	Datganiad Cyfrifon Drafft	Pennaeth Cyllid - Richard Weigh
	6	Rheoli Trysorlys	Pennaeth Cyllid - Richard Weigh
	7	Adroddiad blynyddol am y Cyfansoddiad	Gary Williams - Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd / Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
	8	Adroddiad Blynyddol Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio – Alan Smith
	9	Adroddiad Gwella Blynyddol SAC	SAC / Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio – Alan Smith
11 MEDI 2019		Eitemau Sefydlog	

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	Cydlynnydd Craffu - Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd (os oes rhai)	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio - Alan Smith, Nicola Kneale
	3	Y diweddaraf am Archwilio Mewnol (diweddariad CIPFA)	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau	
	5	Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon	Pennaeth Cyllid - Richard Weigh
	6	Adroddiad Iechyd a Diogelwch Blynnyddol	Pennaeth Iechyd a Diogelwch - Gerry Lapington
	7	Adroddiad diweddarar ar adroddiad yr archwiliad sicrwydd isel – y gwasanaeth cofrestru (gofynnir amdano yn 23/01/19)	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove
20 TACHWEDD 2019		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	Cydlynnydd Craffu - Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd (os oes rhai)	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio - Alan Smith, Nicola Kneale
	3	Y diweddaraf am Archwilio Mewnol (diweddariad CIPFA)	Pennaeth Archwilio Mewnol – Lisa Lovegrove
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau	
	5	Adroddiad Blynnyddol ar Rannu Pryderon	Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd / Gary Williams

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

	6	Adroddiad RIPA Blynyddol (Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000)	Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd / Gary Williams
	7	Datganiad Llywodraethu Blynyddol	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove

DS Nid yw union ddyddiad cyhoeddi adroddiadau achlysurol gan er enghraifft Swyddfa Archwilio Cymru neu Adroddiadau Blynyddol gan yr Ombwdsmon yn hysbys ar hyn o bryd. Bydd dyddiad cyfarfod yn cael ei neilltuo ar eu cyfer cyn gynted ag y bo'n ymarferol.